

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA

EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA VEŘEJNÉ EKONOMIKY

Multiplikační efekty divadel

Multiplier effects of the theaters

Student: Bc. Václav Viceník

Vedoucí diplomové práce: doc. Ing. Petr Tománek, CSc.

Ostrava 2010

Prohlášení

Čestně prohlašuji, že jsem celou diplomovou práci vypracoval samostatně.

V Ostravě 30. 4. 2010

.....
Václav Viceník

OBSAH

1	ÚVOD.....	1
2	KULTURA A JEJÍ MULTIPLIKAČNÍ EFEKTY	3
2.1	Role kultury	3
2.2	Podpora kultury.....	4
2.3	Multiplikační efekty divadel	6
2.4	Formy finanční podpory divadel v ČR	8
3	ANALÝZA HOSPODAŘENÍ DIVADEL	14
3.1	Analýza hospodaření Divadla Brod.....	14
3.2	Analýza hospodaření Divadelního spolku Kroměříž.....	21
3.3	Srovnání hospodaření Divadelního spolku Kroměříž a Divadla Brod	27
4	MULTIPLIKAČNÍ EFEKT DOTACÍ DIVADLŮM.....	35
4.1	Metodika výzkumu	35
4.2	Výsledky výzkumu	38
4.3	Vyhodnocení výzkumu	50
5	ZÁVĚR	53
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	55
	SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	
	SEZNAM PŘÍLOH	

1 ÚVOD

Státní kulturní politika vychází z analýzy současného stavu kultury ČR, z vyhodnocení postojů Evropské unie a mezinárodních kulturních organizací, kdy kulturní politika je vedena pro posílení kulturního prostoru se společným kulturním dědictvím, pro rozvoj intelektuálních a citových rysů obyvatelstva, k utváření hodnotových systémů způsobu života, k podpoře soužití obyvatelstva a dalším účelům.

Kulturní statky a služby bývají specifické pro danou místní úroveň a zaměřují se především na dané publikum, jeho jazyky a zvyky, rozvoj místních tradic a kulturních projevů, které jsou významné pro zvýšení atraktivity území z hlediska cestovního ruchu. Proto je vhodné vytvářet podmínky pro decentralizaci rozhodování v kultuře a přenášet rozhodovací procesy mimo centrální orgány státní správy na místní úroveň. Kraje a obce mají v oblasti kultury zodpovědnost za udržování související infrastruktury, za péči o všestranný rozvoj svého území a potřeby svých občanů. Při plnění těchto úkolů vycházejí z koncepce kulturní politiky státu, kdy chrání veřejný zájem a podporují činnosti, které jsou zaměřeny ve prospěch realizace práva rovného přístupu občanů ke kulturnímu bohatství. Příkladem je podpora divadelního souboru, založeného jako občanské sdružení, který podporuje rozvoj aktivit občanských iniciativ. Obce podporují kulturní rozvoj v rámci svých rozpočtů, kdy poskytují jednotlivé granty či zřizují kulturní fondy, které představují zdroj financí pro ochotnické divadelní instituce.

Divadelní činnost je svými aktivitami a poptávkou stimulujícím prvkem ekonomiky, neboť vstupuje do mnoha interakcí s ostatními odvětvími a podílí se na vytváření finančních prostředků prostřednictvím daňových výnosů, protože je nejen producentem, ale i odběratelem celé řady statků a služeb. Tyto aspekty divadla a jeho působení na okolí mají potenciál se podílet na prosperitě a udržitelném rozvoji celé společnosti díky kreativitě, kterou divadlo podporuje.

Divadlo můžeme označit jako statek záslužný, který je spojen s řadou pozitivních externalit, a proto by mělo být dotováno z veřejných rozpočtů. Při poskytování dotací se nejčastěji používá analýza nákladů a užitků (CBA), avšak užitky plynoucí z kulturních institucí jsou obtížně vyčíslitelné a jako alternativa ekonomického přístupu se nabízí analýza zabývající se multiplikačními efekty. Ta pohlíží na divadla jako na instituce, které svými externími vlivy podporuje hospodářství a ekonomickou aktivitu daného regionu. Při

hodnocení efektů dotací na kulturu je tedy potřeba zahrnout i užitky plynoucí z multiplikačních efektů, které převyšují hodnoty získané pomocí analýzy CBA.

Podpora divadel přináší zvýšení konkurenceschopnosti také pro ostatní obory a činnosti, kdy divadla svou participací s ostatními obory produkují řadu hmotných i nehmotných statků a externalit. K podpoře divadla se využívá finančních, tak i metodických nástrojů. Nástrojem je i vyhodnocování ekonomických multiplikačních efektů dotací z veřejných rozpočtů, poskytnutých na podporu divadel.

Cílem práce je zhodnotit multiplikační efekt dotace z veřejných rozpočtů, poskytnuté divadlům, a to na příkladu Divadla Brod a Divadelního spolku Kroměříž a jejich srovnání z hlediska hospodaření.

V souvislosti s cílem je formulována **hypotéza** této práce - pokud je divadlo podpořeno z veřejných rozpočtů, nejenže se tato suma neztratí, ale naopak se zhodnocená vrátí zpět. Jinými slovy - divadlem vyvolané externí vlivy na hospodářství a zprostředkované daňové odvody převyšují dotace.

Při práci jsou využity tyto **metody**: sběr a analýza informací z odborné literatury, legislativy i relevantních webových stránek. Dále byl proveden výzkum pomocí dotazníkového šetření a závěrečná syntéza a komparace získaných výsledků.

Struktura práce je následující:

První a druhá kapitola vymezuje pojem kultura a pojímá kulturu jako objekt ekonomické analýzy (cost-benefit analýza, pozitivní externality, multiplikace) a popisuje zdroje podpory divadel.

Třetí kapitola pojednává o institucích, na které je zaměřen výzkum. Je zde stručně popsána jejich historie, přehled činnosti, způsob financování a jejich hospodaření.

Čtvrtá kapitola je věnována samotnému výzkumu. Zde jsou zpracovány výsledky získané pomocí dotazníkového šetření od abonentů zkoumané instituce, včetně podrobné metodiky sběru dat. Analyzovány jsou vztahy, kdy divadla jsou nejen producenty, ale i odběrateli řady statků a služeb, neboť divadlo vstupuje do mnoha interakcí s různými subjekty.

V **páté kapitole** je provedena komparace výsledků analýzy z předcházející kapitoly. Na základě výsledků je provedeno závěrečné zhodnocení a možnosti financování divadel v ČR.

2 KULTURA A JEJÍ MULTIPLIKAČNÍ EFEKTY

Kultura bývá považována za soubor intelektuálních a citových rysů, charakterizující společnost. Krom způsobu života, hodnotových systémů a tradic, můžeme kulturu zařadit do sféry, ve které vznikají specifické produkty, které jsou spjaty s řadou pozitivních externalit. Užítky plynoucí z kultury bývají obtížně vyčíslitelné a tak se podle ekonomického přístupu pro jejich hodnocení využívá analýza multiplikačních efektů, která zkoumá, jak kultura svými vlivy podporuje ekonomickou aktivitu svého okolí. Kultura má tak díky svému potenciálu podílet se na a rozvoji a prosperitě společnosti velký význam.

2.1 Role kultury

Organizace spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu (UNESCO) vymezuje kulturu takto: „Kultura je považována za soubor distinktivních duchovních a hmotných, intelektuálních i citových rysů, které charakterizují společnost nebo společenskou skupinu. Kultura zahrnuje vedle umění také způsoby života, způsoby soužití, hodnotové systémy, tradice a přesvědčení“.¹

Existence společnosti bez kultury je tedy těžce představitelná. Vliv kultury na jedince a společnost je realizován těmito možnými cestami:

- socializací,
- prostřednictvím tvorby hodnot,
- vzory chování, jednání a činností.

Kultura je nástrojem socializace a zároveň produktem společenské praxe. Zahrnuje znaky duchovní, materiální, citové, charakterizující společnost nebo sociální skupinu. Kultura zahrnuje způsob života, základní lidská práva, tradice, víru. Logika společenského života je dána kulturními hodnotami, kulturními normami a vzory chování. Prostřednictvím kultury se může člověk vyjadřovat a vytvářet díla, která ho přesahují.²

Toto je **široké** pojetí kultury, pro „**užší**“ pojetí kultury ji můžeme dělit na jednotlivé oblasti:³

- umění (dramatické, výtvarné, hudební, literární),

¹ Převzato z http://www.mkcr.cz/Vseobecna_deklarace_UNESCO_o_kulturni_diversite_.doc

² HAMERNÍKOVÁ, B.: *Kultura a masmédia v tržních podmínkách*. 1. vyd. Praha: VŠE 1995. s. 4.

³ HAMERNÍKOVÁ, B.: *Kultura a masmédia v tržních podmínkách*. 1. vyd. Praha: VŠE 1995. s. 7.

- ochrana kulturních hodnot a dědictví (muzejnictví, památková péče),
- kulturně-výchovná činnost,
- masmédia,
- odborný management odvětví.

Kulturu dále můžeme vymezit také jako:

- druh zboží,
- tvůrčí výraz,
- národní symbol,
- službu,
- prostředek vzdělání,
- turistická atrakce,
- základna pro výzkum a inovace.

Kultura interpretuje vztah jedince a společnosti jako proces, ve kterém je kultura nástrojem mezigenerační kontinuity. Kulturní rozvoj vedl nejen ke vzniku morálky, umění, a vědy, ale též k rozvoji ekonomického systému, řídicího se logikou racionality a ekonomického kalkulu. Akceptování „širokého i užšího“ pojetí kultury dovoluje argumentovat ve prospěch promyšlené kulturní politiky umožňující a garantující kulturní kontinuum.

O rozsahu podpory kultury se rozhoduje ve veřejném zájmu a vztah veřejných rozpočtů ke kulturním statkům může být různý. Lze propagovat zvýšený podíl veřejných rozpočtů na financování kultury, opačným názorem je, aby se na financování kulturních statků maximálně podíleli občané.

2.2 Podpora kultury

Podpora kultury je zaměřena na podporu tvůrčí umělecké činnosti, prezentaci umění a jeho zpřístupňování občanům. Cílem podpory je zajistit podmínky pro svobodné tvůrčí vyjadřování, včetně jejich kritické reflexe a zároveň zajistit také další rozvoj umělecké činnosti a činnosti kulturních subjektů.

Nástroje podpory jsou zejména:⁴

- a) institucionální

⁴ KRBOVÁ, J.: *Vybrané obory kultury a masmédií*. 1. vyd. Praha: VŠE, 2002. s. 14.

- stávající kulturní instituce zřizované státem a orgány veřejné správy, umělecké střední a vysoké školy, kulturní nestátní neziskové organizace,
- podpora vzniku nových institucí,
- mezinárodní sítě a asociace, které napomáhají sdílet informace a zkušenosti a podílet se na spolupráci.

b) ekonomické

Rozlišujeme dvě základní formy podpory umění:

Přímá:

- podpora formou dotací z veřejných prostředků (příspěvky ze státního rozpočtu, příspěvky od krajů, příspěvky z rozpočtu města),
- granty z různých fondů (státní i nestátní),
- sponzorské příspěvky,
- charitativní dary od firem a soukromých osob,
- daně a poplatky (např. zvláštní daně městského typu, z jejichž výnosu je podporována kultura).

Nepřímá:

- optimalizace grantového řízení pro projekty přijímané i ze zahraničí,
- účinnou spoluprací s veřejnou správou, optimalizací daňových výhod, možností daňových asignací),
- úsilí o vytvoření rovných podmínek v oblasti hospodaření pro státní/veřejnoprávní příspěvkové organizace a soukromé neziskové organizace (pracovně-právní vztahy, sociální, ekonomické aspekty).

c) legislativní

- implementace Partnerství veřejného a soukromého sektoru,
- implementace Zákona o daňových asignacích.

d) řídicí

- zahrnutí oblasti rozvoje umění a kultury do strategických rozvojových dokumentů,
- posilování decentralizovaného plánování, tj. vytváření koncepcí na krajské, městské, obecní úrovni,

- sledování a vyhodnocování ekonomických multiplikačních efektů, jež z oblasti umění vycházejí,
- podpora dalšího vzdělávání umělců, uměleckých manažerů, podpora v oblasti managementu umění.

e) společenské

- posílení vědomí, že zdravě fungující umělecká a kulturní oblast hraje důležitou roli v rozvoji občanské společnosti,
- vyvažování negativních vlivů konzumní společnosti,
- aktivnější práce s veřejností, hledání způsobů oslovování nového publika,
- připomínání výročí velkých uměleckých osobností, včetně významných subjektů a událostí, udělování cen.

2.3 Multiplikační efekty divadel

Multiplikační efekt vyjadřuje provázanost jednoho odvětví s dalšími odvětvími celé ekonomiky, kdy stupy jednoho odvětví zároveň představují výstupy jiných odvětví hospodářství. Výdaje se tak stávají příjmem někoho jiného, kdo zase část utratí a jeho výdaj se stane příjmem dalších a dalších subjektů. Dochází k multiplikaci prvotního výdaje návštěvníka. Návštěvník kulturní akce tak neutrácí pouze za vstupné, ale také za další výdaje, související s návštěvou představení a tím zvyšují obrat dalších zařízení. Podpora kultury je vedena s cílem využít všech jejích přínosů. Divadlo je instituce, která svou činností podporuje hospodářství a ekonomickou aktivitu daného regionu, kdy pro jednotlivé účastníky produkuje řadu hmotných i nehmotných statků a externalit.⁵

Návštěvníkům divadel přináší pozitivní externality v podobě schopnosti tvůrčího myšlení, výchovou k estetickému a kulturnímu potenciálu obyvatel, ke vzdělanějším voličům.

Přínosem pro město (regionu) je fakt, že divadla vynakládají značnou část svých rozpočtů na zboží a služby produkované v jiných odvětvích, kdy zajišťují odbyt i dalším subjektům. Sociologické studie prokazují, že aglomerace s „kulturními událostmi“ současně i ekonomicky prosperují. Činnost kulturních institucí působí pozitivně na rozvoj cestovního ruchu, kulturní centra se stávají obecně přitažlivějšími, což přispívá ke kulturnímu a regionálnímu rozvoji.

⁵ Převzato z: http://www.divadlo.cz/box/doc/divadelni_systemy/teze%20k.doc

Lidé žijící v blízkosti divadel mají užitek z udržovaného okolí divadel, které bývá osázeno zelení, přitom dobře dostupné (ať už městskou hromadnou dopravou, či automobilem), dostatečně daleko od průmyslových zón.

Jako příklad **nehmotných užitků** lze uvést výchovu lidí ke kulturnímu cítění. Divadlo napomáhá kultivaci a vzdělání, přispívá k identifikaci občanů se svým městem, regionem, kulturním dědictvím i jazykem. Jako místo tzv. pozitivní deviance je divadlo instrumentem vůči kriminalitě, sociální deprivaci, drogové závislosti atd.⁶

Všechny výše uvedené přínosy vyplývající z existence divadel můžeme také označit jako **pozitivní externality**. Z tohoto hlediska si kulturní statky žádají podporu a státní financování či alespoň dotace. Na základě subsidiarity by podpora měla být směřována na konkrétní spotřebu kulturní činnosti, jednotlivých obyvatel regionů, ti totiž mají rozdílné potřeby. Podporovány by tedy měly být jednotlivé rozpočty municipalit.

Tradiční přístup k hodnocení dotací

V současné době se při rozhodování o poskytování dotací používá analýza nákladů a užitků, která se snaží odpovědět na otázku, co realizace projektu (poskytnutí dotace) dává, a co naopak bere. Při sestavování CBA je třeba nejprve definovat podstatu projektu, a co nejpřesněji určit všechny beneficianty (subjekty, jichž se realizace projektu nějakým způsobem dotkne). Následuje vymezení rozdílů mezi investiční a nulovou variantou a vyčíslení všech relevantních přínosů a nákladů (C&B). Všechny C&B, které je nějakým způsobem možné převést na hotovostní toky se ocení, a ty, které jsou skutečně neocenitelné se alespoň popíšu. Pak je třeba stanovit diskontní sazbu, vypočíst kritériální ukazatele a na základě výsledků rozhodnout, zda se projekt uskuteční, či ne.

Alternativní přístup k hodnocení dotací (multiplikace)

Alternativní přístup k hodnocení dotací souvisí se skutečností, že návštěvníci divadelních představení a kulturních akcí neutrácejí pouze za vstupné, ale platí také za dopravu, za občerstvení, návštěvu u kadeřníka, platí za ubytování v hotelech, nakupují suvenýry (apod.) a tím zvyšují obrát zařízení působící paralelně s kulturními zařízeními. Výdaje se stávají příjmem někoho jiného, kdo zase část utratí a jeho výdaj se stane příjmem dalších a dalších subjektů. Dochází tedy k **multiplikaci** prvotního výdaje

⁶ KRBOVÁ, J.: *Vybrané obory kultury a masmédií*. 1. vyd. Praha: VŠE, 2002. s. 13.

návštěvníka divadla. Stejně tak i divadla samotná, prostřednictvím vyplácených mezd a plateb za rozličné zakázky, iniciují dodatečný příjem svých zaměstnanců a dodavatelů.

2.4 Formy finanční podpory divadel v ČR

Současným světovým trendem je vícezdrojové financování divadel, tj. nejen z veřejných, ale i neveřejných zdrojů, což vede k růstu hospodárnosti, diverzifikaci aktivit, spolupráci se širokým spektrem partnerů aj. Divadla mohou na podporu získat prostředky z těchto zdrojů:

Mezinárodní fond na podporu kultury UNESCO (MFPK). Hlavním cílem fondu je rozvoj kulturní rozmanitosti, podpora kultury u nového publika, zvláště prostřednictvím organizování výměn a rozvoje sítí, výzkum v oblasti současné praxe v kultuře aj. Zdroje fondu jsou využívány jak na financování malých projektů, tak na podporu větších projektů, které jsou financovány ve spolupráci s dalšími organizacemi, jež sledují stejné cíle shodné s ideály UNESCO.⁷

Evropská kulturní nadace (ECF). Jde o nezávislou nevládní organizaci, která podporuje spolupráci v oblasti kultury a kulturní výměny mezi jednotlivými evropskými státy i blízkých sousedů. Vyhlašuje grantové programy na rozvoj kultury pro jednotlivá období, teď například cestovní granty, které mají podpořit mobilitu umělců, kulturních manažerů, dále poskytuje granty organizacím na jednotlivé kulturní projekty, granty podporující uměleckou výlučnost projektu a evropský rozměr projektu. Organizací usiluje o to, aby kultura měla silnější pozici na evropské politické scéně, tím že iniciuje jednotlivé kampaně na rozvoj v oblasti kultury Evropskému parlamentu.⁸

Program Culture. Je programem Evropské komise, který byl zřízen s cílem posílit kulturní prostor sdílený Evropany, založený na společném kulturním dědictví a to prostřednictvím rozvoje kulturní spolupráce mezi kulturními subjekty členských zemí. Programové období Culture 2007-2013 podporuje nadnárodní mobilitu kulturních, uměleckých děl a produktů, podporuje dialog mezi kulturami. Hlavním záměrem je přispět ke spolupráci organizací, jako jsou divadla, muzea, výzkumná střediska, univerzity, kulturní instituce a veřejné orgány jednotlivých zemí. Z programu získávají kulturní

⁷ Převzato z: http://www.mkcr.cz/Mezin_rodn_fond_na_podporu_kultury.doc

⁸ Převzato z: <http://www.eurocult.org/>

organizace podporu na projekty přeshraniční spolupráce, avšak jsou zaměřené i na spolupráci se třetími zeměmi.⁹

Evropská politika hospodářské a sociální soudržnosti.¹⁰ Usiluje o rovnoměrný hospodářský a společenský rozvoj členských států a jednotlivých regionů, přičemž fondy EU představují hlavní nástroj realizace této politiky. Prostřednictvím fondů se rozděluje finanční prostředky mezi členskými státy a jejich regiony. Evropská unie disponuje třemi hlavními fondy:

- **Strukturální fondy:**
 - Evropský fond pro regionální rozvoj (ERDF),
 - Evropský sociální fond (ESF).
- **Fond soudržnosti**

Každá členská země si sjednává s Evropskou komisí **operační programy** (OP), které jsou zprostředkujícím mezistupněm mezi třemi hlavními evropskými fondy (ERDF, ESF, FS) a konkrétními příjemci finanční podpory v členských státech a regionech. Operační programy pro období 2007-2013 jsou zaměřeny tématicky (např. doprava, věda a vzdělávání, zaměstnanost, životní prostředí aj.) a zeměpisně (např. Střední Morava, Moravskoslezsko aj.), ostatní OP umožňují přeshraniční, meziregionální a nadregionální spolupráci. Z operačních programů je možné zajistit prostředky na rozvoj kulturní infrastruktury, včetně ochrany, podpory a uchování kulturního dědictví, na zachování udržitelného cestovního ruchu a zlepšování regionální přitažlivosti. Prostřednictvím Ministerstva pro místní rozvoj ČR a Regionální rady regionu soudržnosti, které jsou centrální metodické a koordinační orgány politiky hospodářské a sociální soudržnosti, mají orgány veřejné správy, neziskové organizace, aj. možnost dosáhnout na finanční podporu ze strukturálních fondů. Míra podpory ze Strukturálních fondů Evropské unie v období 2007-2013 bude u schválených projektů činit až 85 procent z potřebné částky. Zbývající částka bude hrazena z vlastních zdrojů.

⁹ Převzato z: <http://www.institutumeni.cz/index.php?cmd>

¹⁰ Převzato z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/>

Pro Divadlo BROD a Divadelní spolek Kroměříž, na které je práce zaměřena, jsou dosažitelné prostředky z těchto Regionálních operačních programů:

Regionální operační program NUTS II Střední Morava

Program je určen pro region soudržnosti Střední Morava, sestávající z Olomouckého a Zlínského kraje. Zaměřuje se mimo jiné na podporu a zlepšování podmínek k životu v obcích, rozvoj infrastruktury, podporu služeb cestovního ruchu. K dosažení cíle Konvergence je vyčleněno 657,39 mil. €. Prostředky mohou být využity na obnovu, výstavbu a vybavení objektů a kulturních zařízení, rekonstrukce kulturních památek nebo kulturní zajímavosti a kulturního dědictví.

Programy Evropské územní spolupráce:

Operační program Mezuregionální spolupráce. Je společný pro všechny členské státy EU, Norsko a Švýcarsko. Program slouží mimo jiné také k rozvoji a výměně společných strategií pro propagaci kulturního majetku jako potenciálu pro ekonomický rozvoj regionů s důrazem na udržení cestovního ruchu. Pro program je z fondů EU vyčleněno 321,32 mil. €.

Operační program Nadnárodní spolupráce. Je rozdělen do několika zón. Česká republika patří do zóny Střední Evropa a spolupráci sdílíme s Rakouskem, Polskem, částí Německa, Maďarskem, Slovinskem, Slovenskem, částí Itálie a Ukrajinou. Program je zaměřen na zvyšování konkurenceschopnosti a atraktivity měst a regionů, vytvoření nadnárodní sítě spolupráce mezi městy a regiony za účelem optimalizace společného využívání infrastruktury, služeb, například také k navazování spolupráce mezi historickými místy a muzei, nadnárodní spolupráce při přípravě investic do kulturních hodnot ve Střední Evropě apod. Pro Českou republiku je v něm vyčleněno 37,46 mil. €.

Program přeshraniční spolupráce Česká republika - Slovenská republika. Ten je určen pro kraje Jihomoravský, Moravskoslezský a Zlínský, ze slovenské strany jde o Trenčínský, Trnavský a Žilinský kraj. Podpora slouží k hospodářskému a sociokulturnímu rozvoji přeshraniční spolupráce, např. také na podporu vytváření společných produktů kultury. Pro českou stranu je z fondů EU plánováno 56,55 mil. €.

Tyto regionální operační programy jsou spolufinancovány z **Evropského fondu pro regionální rozvoj (ERDF)**, jedná se o investiční (infrastrukturní) projekty.

Ministerstvo kultury ČR. Zajišťuje kontrolu a koordinaci s jednotlivými orgány státní správy a samosprávy a dalšími subjekty poskytující podporu v oblasti umění v

realizaci nadregionální a nadnárodní spolupráce k zajištění jednotlivých úkolů a nástrojů kulturní politiky státu. Konkrétní cíle Ministerstva kultury vycházejí z dokumentů Kulturní politiky ČR¹¹, dle jejich jednotlivých článků, návrhů a doporučení oborových expertních skupin. Cíle kulturní politiky ČR jsou provázány s obsahem kulturní politiky Mezinárodního fondu na podporu kultury UNESCO.

Ministerstvo kultury ČR (MK ČR) podporuje oblast kultury v souladu se zákonem č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), ve znění pozdějších předpisů, Usnesením vlády České republiky č. 114 ze dne 7. 2. 2001 o Zásadách vlády pro poskytování dotací ze státního rozpočtu České republiky nestátním neziskovým organizacím ústředními orgány státní správy a Usnesením vlády České republiky č. 676 ze dne 31. května 2006 o Koncepci účinnější podpory umění na léta 2007 – 2013. MK ČR vyhlašuje výběrové dotační řízení na podporu projektů dle tématických okruhů:

- Festival, přehlídka. Dotační řízení pro pořadatele divadelních festivalů a přehlídek celostátního či mezinárodního význam s uplatněním tuzemských umělců.
- Nový inscenační projekt. Dotační řízení na přípravu inscenace včetně jejího provozování.
- Tvůrčí dílna, odborný kurs, konference, seminář. Dotační řízení pro pořadatele uvedených aktivit.
- Odborná periodická a neperiodická publikace. Dotační řízení pro vydavatele odborné publikace o divadelním umění na krytí nákladů spojených s výrobou publikace v tištěné, elektronické či audiovizuální podobě.

Ministerstvo kultury vyhlásilo pro rok 2009 výběrové dotační řízení na Projekty podpory kulturních aktivit spojených s významným výročí měst a obcí, s významným výročí kulturně-historických událostí, význačných osobností působících v oblasti kultury, jejichž význam překračuje rámec regionu.

Dotace jsou určeny pro právnické nebo fyzické osoby, které provozují kulturní a uměleckou činnost a poskytují kulturní služby veřejnosti a které splňují všechny zákonem a výběrovým řízením stanovené podmínky. Hodnocení žádostí o dotace zajišťuje odborná komise MK ČR, dle stanovených kritérií (přínos projektu pro obor, záběr působnosti z geografického hlediska, minimálně nadregionálního významu, reálnost

¹¹ Převzato z: <http://www.mkr.cz/cz/povinne-zverejnovane-informace/vyrocní-zprava-za-rok-2008-10250/>

projektu, přiměřenosti nákladů, soulad projektu s příslušným vypsáním okruhem). O konečné výši dotace rozhoduje ministr kultury.

Úloha krajů v oblasti kultury. S reformou veřejné správy a vznikem krajů se značná část dřívějších činností ve prospěch kultury, a tím i přímých výdajů, zajišťuje v přímé kompetenci krajů či obcí. Od roku 2004 již stát ani jeho orgány (MK, MF nebo vláda) nejsou oprávněny ovlivňovat rozhodování krajů, jakou část výdajů krajských rozpočtů použijí na kulturu. Každý kraj má svoji vlastní strategii kulturní politiky a v rámci rozpočtu může kraj zřídit Fond kultury.¹² Kraje dále zřizují Fond obnovy památek a další. **Fond kultury kraje** zřizuje kraj dle zákona č. 129/2000 Sb., o krajích. Účelový fond kultury je zřízen k poskytování veřejné podpory kulturním aktivitám pro právnické i fyzické osoby. Zdroj fondu tvoří základní přiděl, který je určen z rozpočtu kraje usnesením zastupitelstva kraje, zůstatek fondu kultury z předchozího roku, a jiné příspěvky např. dary od fyzických a právnických osob. Bližší postupy organizace a administrace fondu upravuje metodický pokyn - Pravidla pro poskytování a vyúčtování dotací z fondu kultury kraje, schválený radou kraje. Dotace z fondu jsou poskytovány přísně účelově, tj. na konkrétní akci nebo projekt. Možnost podávání žádostí o dotace je vyhlášena na úřední desce Krajského úřadu a internetových stránkách kraje. O poskytnutí dotace z fondu rozhodují orgány kraje tak, že rada kraje rozhoduje o podpoře nižších částek a zastupitelstvo rozhoduje, pokud podpora převýší určitou částku. Zastupitelstvo kraje rozhoduje vždy, pokud je příjemcem dotace obec. Správu fondu zabezpečuje Odbor kultury a památkové péče. Ten v oblasti samostatné působnosti sleduje profesionální a neprofesionální kulturní aktivity v rámci kraje, zajišťuje a koordinuje vypracování koncepce rozvoje kultury v kraji, provádí analýzy současné situace kultury, připravuje odborné semináře pro profesionální kulturní pracovníky, zabezpečuje úkoly při zřizování a samotné činnosti krajských kulturních organizací (zřizovací listiny, sledování a vyhodnocování jejich hospodaření). Dále v oblasti samostatné působnosti spravuje fond kultury kraje a připravuje podklady pro rozhodování rady a zastupitelstva kraje o poskytnutí dotací. V přenesené působnosti vykonává dohled nad dodržováním povinností podle zákona o správě autorských práv, výrobě, šíření a archivování audiovizuálních děl, vydávání periodického tisku. Podle zákona o některých podmínkách, ukládá sankce v případě zjištění porušení ustanovení zákona.

¹² Fond kultury Zlínského kraj je zřízen na podporu kulturních aktivit regionálního a celostátního významu, v roce 2009 je zaměřen zejména na estetickou výchovu dětí a mládeže, rozvoj amatérské a místní kultury, podporu uměleckých řemesel a lidových tradic, výstavy a prezentační akce, podporu vydavatelské činnosti.

U **obcí** je nejtypičtější úlohou v oblasti podpory kultury zachování kulturních tradic a hodnot na místní úrovni. Obce udržují, obnovují a využívají vlastní objekty kulturní infrastruktury (divadlo, kulturní dům, obecní knihovna, informační centrum, obecní galerie) na poskytování kulturních služeb, zpřístupňování kulturních hodnot a vytváření institucionálního zázemí pro oblast kultury. Obce můžou rozvíjet spolupráci s jinými obcemi a to i se zahraničními, za účelem organizace kulturních aktivit. Obce dále pořádají odborné semináře vzdělávání profesionálních a dobrovolných pracovníků v oblasti kultury. Další formu podpory představují finanční příspěvky z rozpočtu obce. V rámci rozpočtů se vychází hlavně ze zákona o obcích, podle kterého obec při výkonu samostatné působnosti zabezpečuje také kulturní rozvoj pro obyvatele svého územního obvodu a uspokojuje potřeby občanů zřizováním, správou a provozem příslušných kulturních zařízení. Obce mohou zakládat kulturní fondy, které představují hlavní zdroj financí pro divadla a jiné kulturní instituce. **Kulturní fond obce**¹³ zřizuje zastupitelstvo obce dle zákona č. 250/2000Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů a v souladu se zákonem č. 128/2000Sb. Fond slouží k financování kulturních, osvětových a sportovních aktivit, které přispívají ke zvýšení kvality využití volného času občanů obce a posilují identitu obce. Fond podporuje vybrané akce kulturních institucí se sídlem v obci nebo musí žadatel prokázat, že přidělené prostředky budou vynaloženy ve prospěch rozvoje obce. Fond je tvořen z finančních prostředků schválených zastupitelstvem obce, z darů fyzických a právnických osob, procentuálním podílem z poplatků za provoz hracích automatů. Žádosti o postoupení finančních prostředků z kulturního fondu obce projednává Výbor pro sport a kulturu obce. Za hospodaření fondu odpovídá pověřený správce fondu, kterým je radní obce.

¹³ Fond kultury obce je zřízen na podporu kulturních aktivit, estetické výchovy dětí a mládeže, naplňování kulturních a společenských potřeb občanů, kulturních akcí místního i regionálního významu, podporu profesionálních i amatérských kulturních aktivit, reprezentaci města a jiným účelům.

3 ANALÝZA HOSPODAŘENÍ DIVADEL

3.1 Analýza hospodaření Divadla Brod

Historie divadla

Do roku 2002 v Uherském Brodě vedle sebe existují dvě občanská sdružení jako právnické osoby a to Spolkové loutkové divadélko a Divadelní soubor. Mezi těmito soubory funguje výhodné personální propojení, avšak se projevují problémy organizační, spolky totiž musí zvlášť vést účetnictví a podávat daňová přiznání. Po dlouhých diskuzích dochází ke sloučení souborů a změně názvu divadla. V roce 2002 vzniká občanské sdružení Divadlo Brod (dále jen DB). Do čela sdružení byl zvolen Roman Švehlík, jeho zástupcem pro loutkové divadlo pak Blanka Vojancová. V rámci stanov musí divadlo připravit nejen inscenaci pro dospělé, ale též nejméně jednu inscenaci pro dětské publikum. Dramaturgie pro dospělé se snaží o žánrovou pestrost, a tak dochází ke střídání komedií a tragédií. Cílem souboru je vytvořit moderní, sdělné, inspirativní představení určené k diskuzi. Herci divadla si zahráli v Olomouci, Brně, Ostravě, Kuksu, Vyškově, Uherském Hradišti, Břeclavi, Kojetíně, Otrokovicích, a snad ve všech okolních obcích. Divadlu se podařilo se přivést na svět inscenaci pohádky místní spisovatelky a sběratelky pověstí Aleny Bartošíkové. V souvislosti s tím byl vydán první oficiální kompaktní disk O studánce Hlouběnce, který je dostupný v obchodech. Současně má divadlo 20 členů.¹⁴

Výsledky a základní zásady hospodaření Divadla Brod

Divadlo Brod je samostatnou právnickou osobou, která byla založena jako občanské sdružení podle zákona č.83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů. Cílem činnosti spolku je soustředění zájemců o divadlo bez rozdílu věku. Za úplaty pořádá divadelního a loutkového představení a pořady týkající se oblasti divadla. Zakládá repertoárový, hudební a dokumentační archiv. Spolek provádí hospodářskou činnost podle platných předpisů a zákonů České republiky. Hospodaření spolku se řídí rozpočtem. Občanské sdružení hospodaří s vlastním majetkem, který vytváří z příjmů z vlastní činnosti a z dalších finančních zdrojů.¹⁵

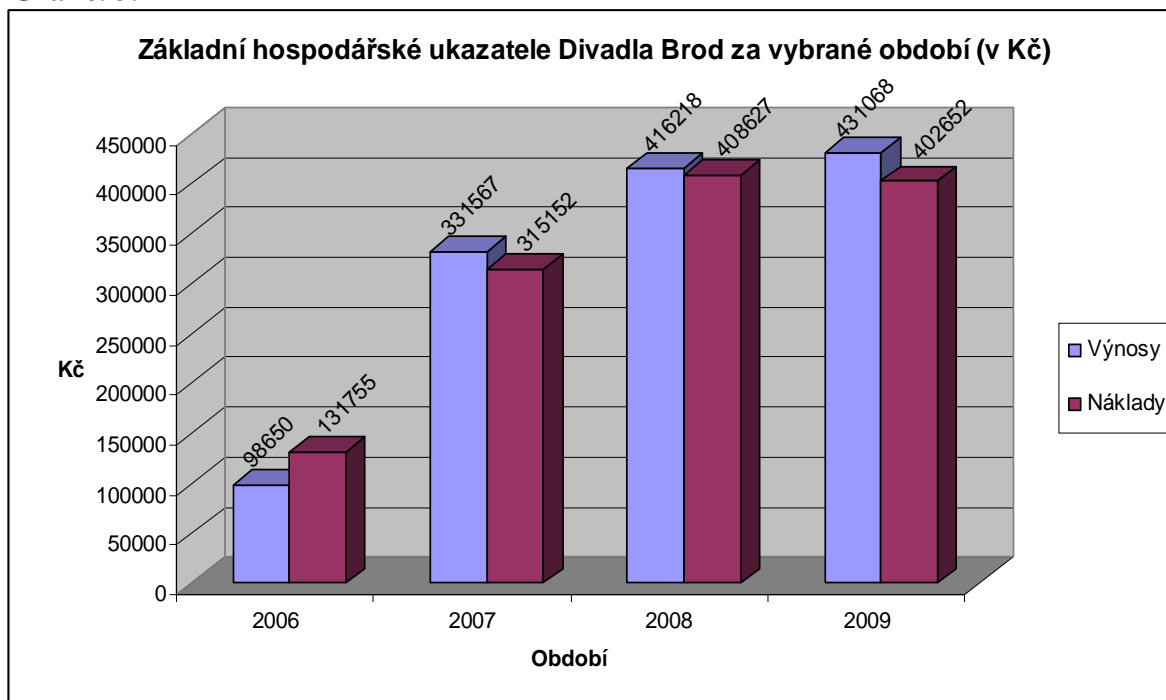
¹⁴ ŠVEHLÍK, R.: Ochotnické divadlo v Uherském Brodě, Bakalářská práce, 2009, s. 23.

¹⁵ Stanovy Divadla Brod

Základní hospodářské ukazatele Divadla Brod za vybrané období

V grafu č. 3.1 je zobrazen meziroční vývoj základních hospodářských ukazatelů během 4 let. Výnosy v uvedeném období kopírují náklady a je zde patrná dynamika rozvoje divadla. V roce 2007 nastal skokový nárůst ukazatelů, kdy divadlo zvýšilo počet odehraných představení a s ním se zvýšily související výnosy a náklady divadla.

Graf č. 3.1

Zdroj: Zpracováno autorem na základě interního materiálu Divadla Brod

Tabulka č. 3.1: Základní hospodářské ukazatele Divadla Brod za vybrané období (v Kč)

	2006	2007	2008	2009
Výnosy	98 650	331 567	416 218	431 068
Náklady	131 755	315 152	408 627	402 652
Zisk/ztráta	- 33 105	+ 16 415	+ 7 591	+ 28 416

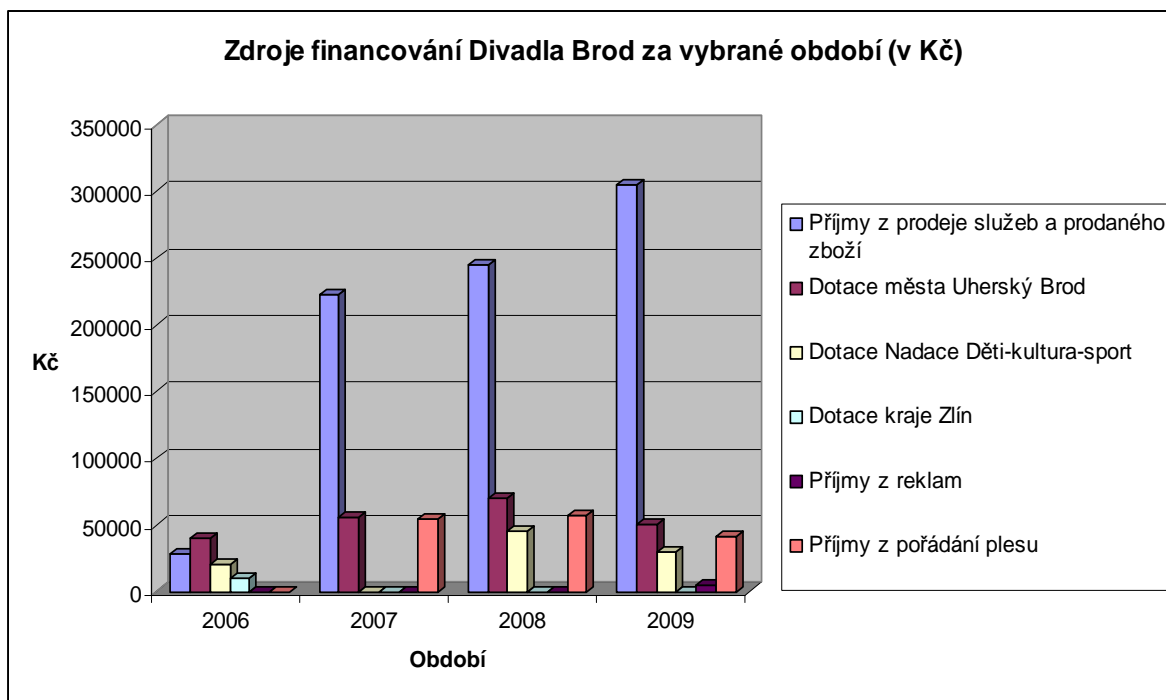
Zdroj: Zpracováno autorem na základě interního materiálu Divadla Brod

Z tabulky lze vyčíst, že od roku 2007 byla činnost divadla zisková a tento stav se daří divadlu udržovat. Nejvyššího zisku dosáhlo divadlo v roce 2009. Je potřeba zdůraznit, že ve výnosech jsou zahrnuty i všechny dotace. Dále se práce zabývá jednotlivými finančními zdroji, které do divadla plynou.

Zdroje financování divadelní činnosti

Hlavním zdrojem příjmů divadla jsou příjmy, které mu plynou z představení. Významným příjmem divadla jsou prostředky, které mu plynou z pořádání divadelních plesů. Tyto prostředky jsou určeny na samotný provoz divadla. Dalším významným zdrojem divadla jsou dotace od města Uherský Brod a poskytnuté finanční prostředky od nadace Děti-kultura-sport. Využití těchto dvou prostředků je volnější a není přesně definováno, za co se prostředky musí utratit. Za tyto finance se pořizuje technika pro divadlo, materiály nutné ke zhotovení inscenace atd. Divadlo získalo také dotaci od Zlínského. Tato podpora je vždy pevně vázána na daný projekt. Graf č. 3.2 znázorňuje zdroje financování Divadla Brod za vybrané období.

Graf č. 3.2

Zdroj: Zpracováno autorem na základě interního materiálu Divadla Brod

Tabulka č. 3.2: Přehled zdrojů financování Divadla Brod v letech 2006 až 2009 (v Kč)

	2006	2007	2008	2009
Příjmy z prodeje služeb a prodaného zboží ¹⁶	28 650	222 817	244 918	305 068
Dotace města Uherský Brod	40 000	55 000	70 000	50 000
Dotace Nadace Děti-kultura-sport	20 000	0	45 000	30 000
Dotace kraje Zlín	10 000	0	0	0
Příjmy z reklam	0	0	0	5 000
Příjmy z pořádání plesu	0	53 750	56 300	41 000
Celkem	98 650	331 567	416 218	431 068

Zdroj: Zpracováno autorem na základě interního materiálu Divadla Brod

V roce 2006 poskytlo město Uherský Brod divadlu dotaci ve výši 40 tis. Kč na náklady související s vydáním CD s pohádkou. Od nadace Děti-kultura-sport získalo divadlo dotaci ve výši 20 tis. Kč na zakoupení kostýmů a materiálů na výrobu scény. Od Zlínského kraje získalo divadlo dotaci 10 tis. Kč na projekt “Pohádka do každé rodiny,.. Příjmy za vstupné a za služby činily 28 650 Kč.

V roce 2007 získalo divadlo od města Uherský Brod dotaci 15 tis. Kč na pořádání “Brodského kulturního léta,, a 40 tis. na materiální a technické zabezpečení propagace divadla a jeho projektů. V roce 2007 nebylo o dotaci nadace Děti-kultura-sport požádáno, Zlínský kraj v tomto roce neposkytl divadlu dotaci. Na vstupném a službách bylo v roce 2007 vybráno 222 817 Kč.

V roce 2008 získalo divadlo od města Uherský Brod dotaci 15 tis. na pořádání “Brodského kulturního léta,, a 55 tis. na materiální a technické zabezpečení představení a propagaci divadla a jeho projektů. Nadace Děti-kultura-sport poskytla v tomto roce divadlu dotaci ve výši 45 tis. na pořízení loutek a úhradu licenčních smluv a autorských práv. Kraj

¹⁶ Jedná se o tržby ze vstupného na vlastní scéně a ze zájezdů, tržby za prodané zboží plynou především z prodeje programů a občerstvení

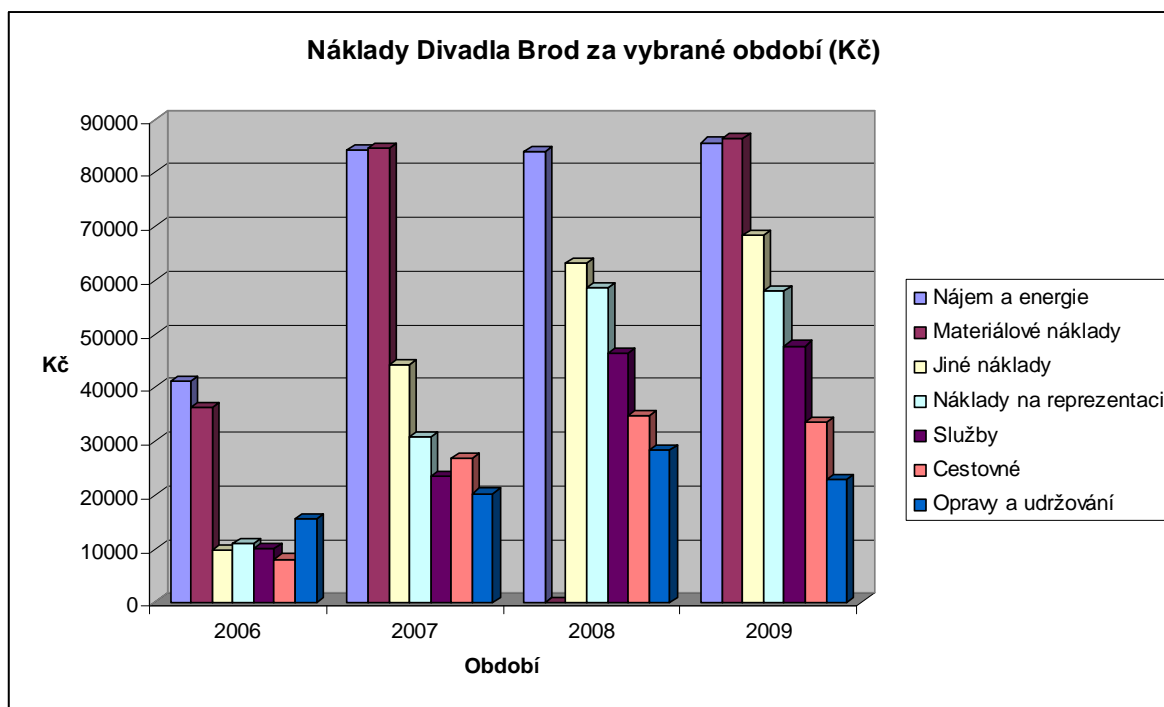
v tomto roce divadlu dotaci neposkytl. Tento rok utržilo divadlo za vstupné a služby 244 918 Kč.

V roce 2009 dotovalo město Uherský Brod divadlo částkou 50 tis. na materiální a technické zabezpečení představení a propagaci divadla a jeho projektů. Od nadace Děti-kultura-sport získalo divadlo dotaci ve výši 30 tis. Kč na pořízení technického vybavení. Kraj v tomto roce divadlu dotaci neposkytl. V tomto roce získalo divadlo příjem z reklamy v hodnotě 5 tis. od společnosti Synot za vystavení loga na plachtě při představení. Za vstupné na divadelní představení a za služby bylo vybráno celkem 305 068 Kč.

Náklady Divadla Brod za vybrané období

Graf č. 3.3 zobrazuje srovnání nákladů DB za vybrané období. Náklady divadla mají v čase rostoucí tendenci. Nejvyšší náklady mělo divadlo v roce 2008 z důvodu největšího počtu odehraných představení. Největší položku nákladů tvoří energie.

Graf č. 3.3

Zdroj: Zpracováno autorem na základě interního materiálu Divadla Brod

Tabulka č. 3.3: Přehled nákladů Divadla Brod v letech 2006 až 2009 (v Kč)

	2006	2007	2008	2009
Nájem a energie	41 170	84 227	83 890	85 616
Materiálové náklady	36 251	84 422	93 385	86 432
Jiné náklady	9 822	44 200	63 219	68 328
Náklady na reprezentaci	10 900	30 763	58 633	57 989
Služby	9 960	23 390	46 421	47 720
Cestovné	8 050	26 900	34 699	33 665
Opravy a udržování	15 602	20 250	28 380	22 902
Celkem	131 755	315 152	408 627	402 652

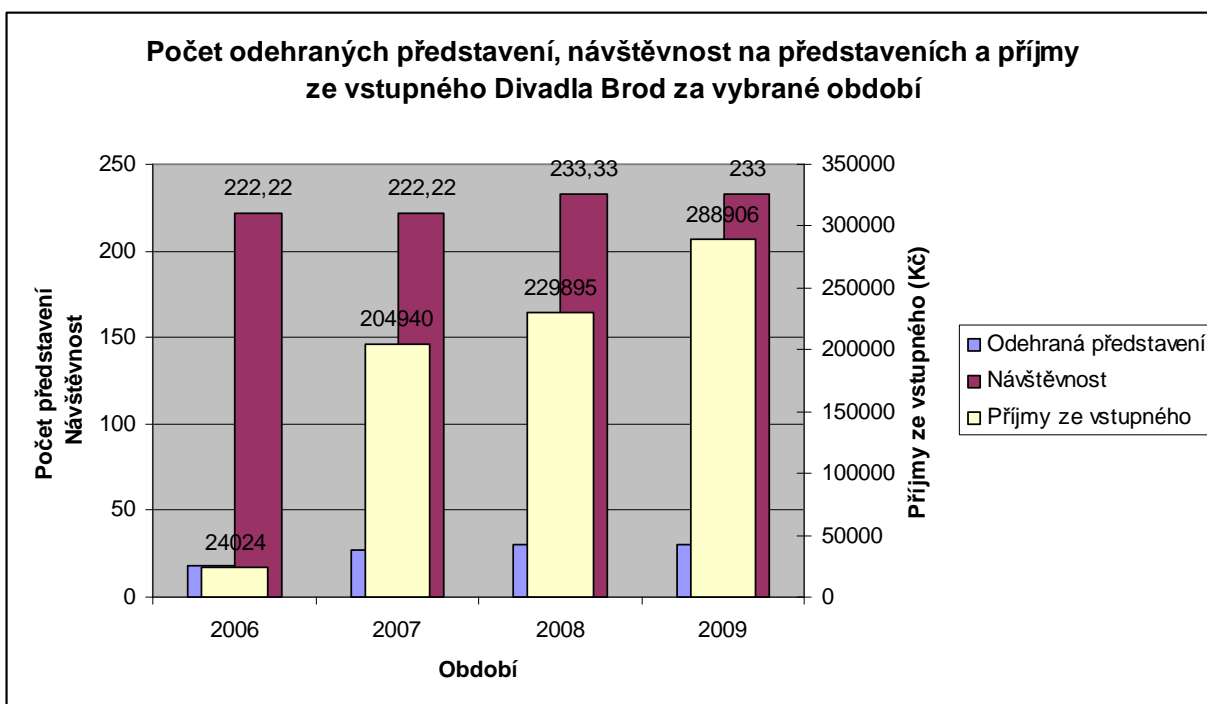
Zdroj: Zpracováno autorem na základě interního materiálu Divadla Brod

Zkoušky a většina představení divadelního souboru probíhají v Kulturním domě, který patří městu. V případě nájmu a energií má DB smlouvu s městem Uherský Brod, že za nájem a energie budou divadlu účtovány poplatky jen v případě generální zkoušky a za odehraná představení pro diváky. Největší část materiálových nákladů představuje nákup mikroportů a jejich příslušenství, dataprojektor, kamera a zakoupení loutkových divadel. Dále pak náklady spojené s výrobou scén a rekvizit, zakoupení kostýmů, textů ke hrám, předplatné za divadelní časopisy, nákup hudebních CD a DVD. Jiné náklady jsou náklady spojené s pořádáním divadelního plesu, občerstvení aj. Náklady za reprezentaci jsou provoz internetových stránek divadla, výroba a tisk plakátů a další výdaje spojené s prezentací divadla. Náklady za služby zahrnují nájemné. To divadlo platí v případě odehraných představení pro diváky. U zkoušek divadlo nájemné neplatí na základě smlouvy s městem. Dále zde patří náklady na externí umělecké spolupracovníky. Při některých představeních využívá DB živou hudbu cimbálové kapely, která udržuje kvalitu a různorodost představení. Dále zde patří náklady za přepravu kulís. Platby za autorská práva, jejichž výše je odvozena od návštěvnosti. Výdaje za hostující soubory. Platba za práci šatnářek. Náklady za cestovné jsou zájezdy, doprava osobními automobily a autobusem, přeprava loutek. Náklady za opravy a udržování představují údržbu divadelních scén, kostýmů, kašírování loutek.

Počet odehraných představení, celkový počet diváků, návštěvnost na představeních a příjmy ze vstupného Divadla Brod za vybrané období

Hlavním zdrojem příjmů divadla jsou příjmy za představení, které jsou závislé na počtu odehraných představení, návštěvnosti diváků a ceně vstupenky. Cena vstupného se pohybuje od 30 Kč za představení pro děti do 80 Kč za představení pro dospělé. Mezi odehraná představení jsou započítány hry, které DB odehrálo na domácí scéně i mimo Uherský Brod. Počet diváků byl sledován podle prodaných vstupenek a dále z hrubého předpokladu, u představení, odehraných mimo Uherský Brod, kam bylo DB bylo pozváno. Návštěvnost představení se liší podle druhu představení. Nejvyšší návštěvnosti dosahuje divadlo při svých premiérách, kdy divadelní sál v Uherském Brodě bývá zcela zaplněn kapacitou 550 míst. U loutkových představení bývá návštěvnost okolo 80 lidí a na představení mimo Uherský Brod, přijde až 120 lidí. Graf č. 3.4 nám zobrazuje meziroční srovnání příjmy ze vstupného, návštěvnosti a počtu odehraných představení.

Graf č. 3.4

Zdroj: Zpracováno autorem na základě interního materiálu Divadla Brod

Tabulka č. 3. 4: Počet odehraných představení, počet diváků, návštěvnost a příjmy ze vstupného Divadla Brod za vybrané období

	2006	2007	2008	2009
Odehraná představení	18	27	30	30
Počet diváků	4000	6000	7000	7000
Návštěvnost	222,22	222,22	233,33	233,33
Příjmy ze vstupného	24 024	204 940	229 895	288 906

Zdroj: Zpracováno autorem na základě interního materiálu Divadla Brod

Z tabulky č. 3.4 je možné sledovat rostoucí tendencí ukazatelů Divadla Brod. Za poslední tři roky stihne divadlo odehrát za sezónu kolem třiceti představení. Návštěvnost na jedno představení je 233,33 diváků což je 1,45% z celkového počtu obyvatel Uherského Brodu.

3.2 Analýza hospodaření Divadelního spolku Kroměříž

Historie

Za 50 let trvání souboru bylo nastudováno a realizováno 116 her, ve kterých hrálo celkem 349 účinkujících. Bylo i mnoho těch, kdo zhotovují kulisy, staví je, napovídají, šijí kostýmy, obstarávají muziku. Vždy jde o nadšence, kteří vše dělají s nadšením a láskou bez nároku na finanční odměnu. V roce 2006 získalo divadlo pro své zkoušky a představení zázemí v prostorách Starého pivovaru. V čele sdružení je Jiří Kašík a Jana Štěpánová. Divadlo hraje řadu hudebních představení a muzikálů. Soubor má velkou výhodou, že má kvalitní kapelu, která pro něj hraje. Divadelní spolek Kroměříž (dále jen DSK) má se svými představeními velké úspěchy na divadelních přehlídkách a festivalech i na národní úrovni. Divadelní hru „Jeptišky“ zahrály také v Rakousku a Maďarsku. V každé divadelní sezóně se soubor snaží nastudovat také pohádku pro nejmenší diváky. Kroměřížský soubor má velké nadšení pro divadlo a díky své pili mu to přináší úspěchy nejen u diváků, ale také ohlas u poroty na jednotlivých divadelních přehlídkách.

Výsledky a základní zásady hospodaření Divadelního spolku Kroměříž

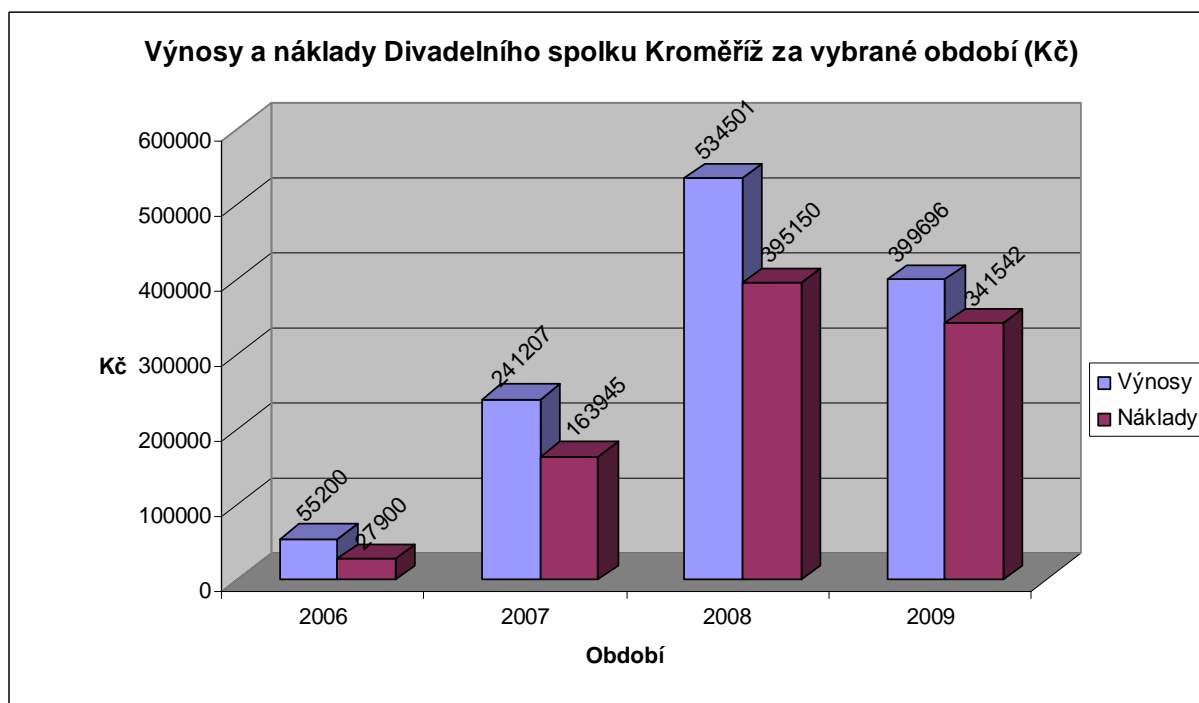
Divadelní spolek Kroměříž je právnickou osobou, založené jako občanské sdružení podle zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů. Cílem činnosti spolku je organizace kulturních akcí, pořádání divadelních představení a činnosti

související s provozováním amatérského divadla. Hospodaření spolku se řídí rozpočtem. Spolek hospodaří s vlastním majetkem, který vytváří z příjmů z vlastní činnosti a z dalších finančních zdrojů.¹⁷

Základní hospodářské ukazatele Divadelního spolku Kroměříž za vybrané období

Hlavním zdrojem příjmů divadla jsou příjmy z představení. Dalším významným zdrojem jsou dotace od města Kroměříž a Zlínského kraje. V grafu č. 3.5 jsou znázorněny zdroje financování Divadelního spolku Kroměříž za vybrané období.

Graf č. 3.5

Zdroj: Zpracováno autorem na základě interního materiálu Divadelního spolku Kroměříž

Tabulka č. 3.5: Výnosy a náklady Divadelního spolku Kroměříž (v Kč)

	2006	2007	2008	2009
Výnosy	55 200	241 207	534 501	445 245
Náklady	27 900	163 945	395 150	341 542
Zisk/ztráta	+ 27 840	+ 77 262	+ 139 351	+ 103 703

Zdroj: Zpracováno autorem na základě interního materiálu Divadelního spolku Kroměříž

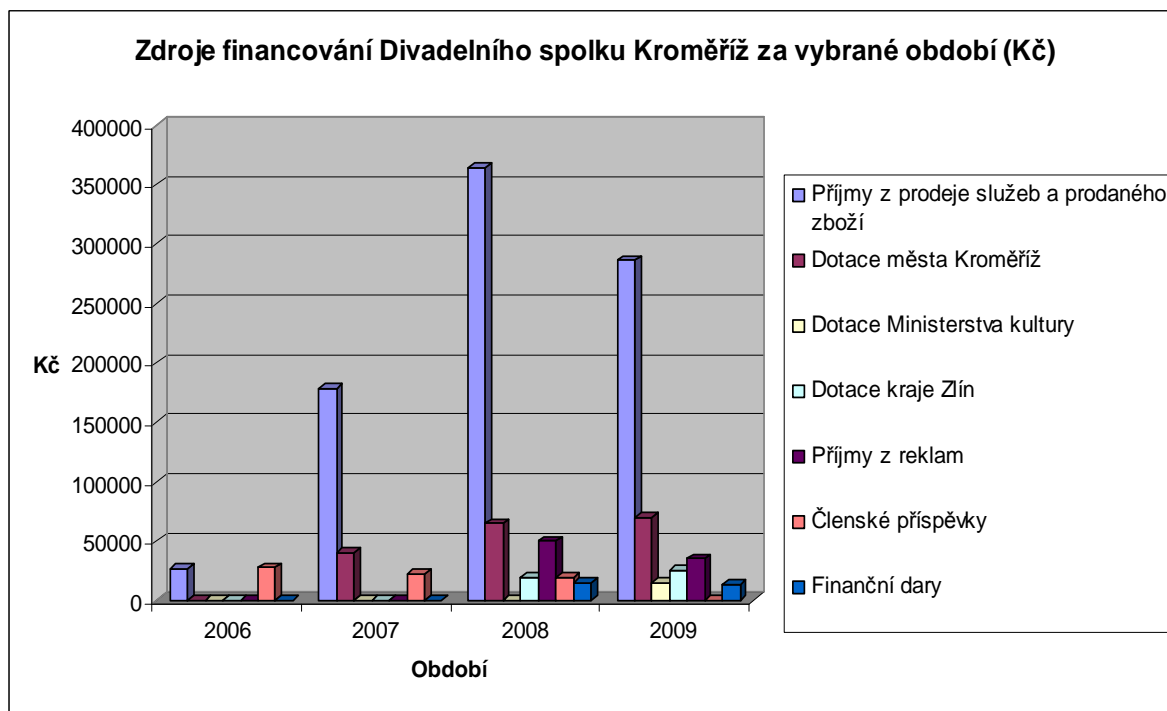
Z tabulky lze vyčíst, že v každém sledovaném roce byla činnost divadla zisková. Nejvyšších hodnot ukazatelů dosahuje divadlo v roce 2008.

¹⁷ Stanovy Divadelního spolku Kroměříž

Zdroje financování divadelní činnosti

Největším zdrojem příjmů divadla jsou příjmy, které mu plynou ze služeb spojených s představením. Tedy prodejem vstupenek, jejich předplatného, programů a prodejem občerstvení. Dalším významným zdrojem jsou dotace města Kroměříž. Ty bývají členěny na dotace na činnost divadla, dotace na akce s rozpočtem do deseti tisíc, dotace na akce s rozpočtem nad deset tisíc. Divadlo dále získává na své projekty finanční prostředky od Zlínského kraje.

Graf č. 3.6

Zdroj: Zpracováno autorem na základě interního materiálu Divadelního spolku Kroměříž

Tabulka č. 3.6: Přehled příjmů Divadelního spolku Kroměříž v letech 2006 až 2009 (v Kč)

	2006	2007	2008	2009
Příjmy z prodeje služeb a prodaného zboží ¹⁸	27 360	178 800	364 501	286 245
Dotace města Kroměříž	0	40 000	65 000	70 000
Dotace Ministerstva kultury	0	0	0	15 000
Dotace kraje Zlín	0	0	20 000	25 000
Příjmy z reklam	0	0	50 000	35 000
Členské příspěvky	27 840	22 407	20 000	0
Finanční dary	0	0	15 000	14 000
Celkem	55 200	241 207	534 501	445 245

Zdroj: Zpracováno autorem na základě interního materiálu Divadelního spolku Kroměříž

V roce 2006 byly vloženy pouze členské příspěvky, což bylo 27 840,- Kč.

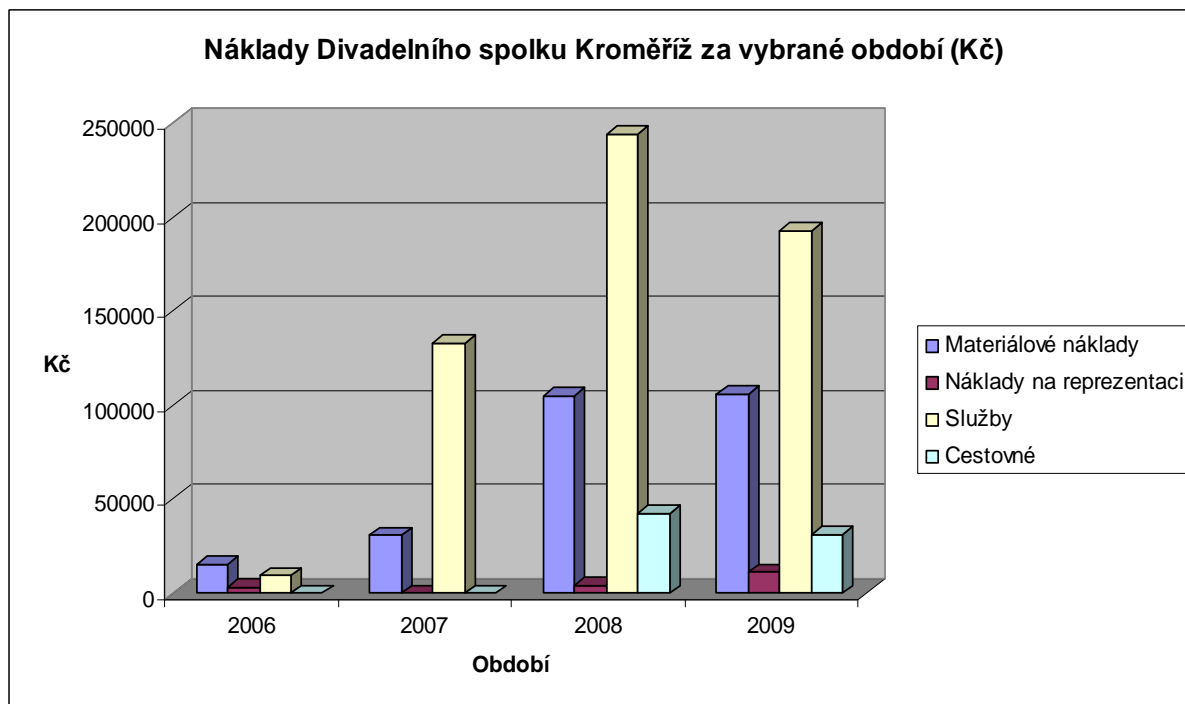
V roce 2007 byly vloženy členské příspěvky v hodnotě 22 407,- Kč. Divadlo získalo dotaci od města v hodnotě 40 tis. Kč na realizaci dvou her. Divadlo v tomto roce utržilo 178 800,- Kč za představení.

V roce 2008 město přispělo divadlu dotací 30 tis. Kč na činnost spolku a 10 tis. Kč na divadelní předplatné. Dále divadlo získalo od města dotaci 20 tis. na pořádání divadelního festivalu. Divadlo získalo v tomto roce finanční dar ve výši 5 tis. za získání ceny "Nejlepší, amatérský soubor. Od Zlínského kraje získalo divadlo dotaci ve výši 20 tis. Kč na pořádání divadelního festivalu. Divadlo získalo za reklamu při realizaci divadelního festivalu 50 tis. Kč. Za představení se v tomto roce utržilo 364 501,- Kč. V tomto roce byly vloženy členské příspěvky v hodnotě 20 tis. Kč.

¹⁸ Jedná se o tržby ze vstupného na vlastní scéně a ze zájezdů, tržby za prodané zboží plynou především z prodeje programů, občerstvení a za předplatné

V roce 2009 město poskytlo divadlu dotaci 70 tis. na realizaci her, od Zlínského kraje získalo divadlo dotaci na pořádání divadelního festivalu v hodnotě 25 000,- Kč. Divadlo získalo dotaci 15 tis. Kč od ministerstva kultury. Dále byly divadlu poskytnuty finanční dary v hodnotě 14 tis. Kč. Divadlo za reklamy utržilo 35 tis. Kč. Za představení se v tomto roce utržilo 286 245,- Kč.

Graf č. 3.7

Zdroj: Zpracováno autorem na základě interního materiálu Divadla Brod

Tabulka č. 3.7: Přehled nákladů Divadelního spolku Kroměříž v letech 2006 až 2009 (v Kč)

	2006	2007	2008	2009
Materiálové náklady	15 600	30 865	104 697	106 070
Náklady na reprezentaci	3000	0	4 110	11 315
Služby	9300	133 080	244 000	192 970
Cestovné	0	0	42 343	31 187
Celkem	27 900	163 945	395 150	341 542

Zdroj: Zpracováno autorem na základě interního materiálu Divadelního spolku Kroměříž

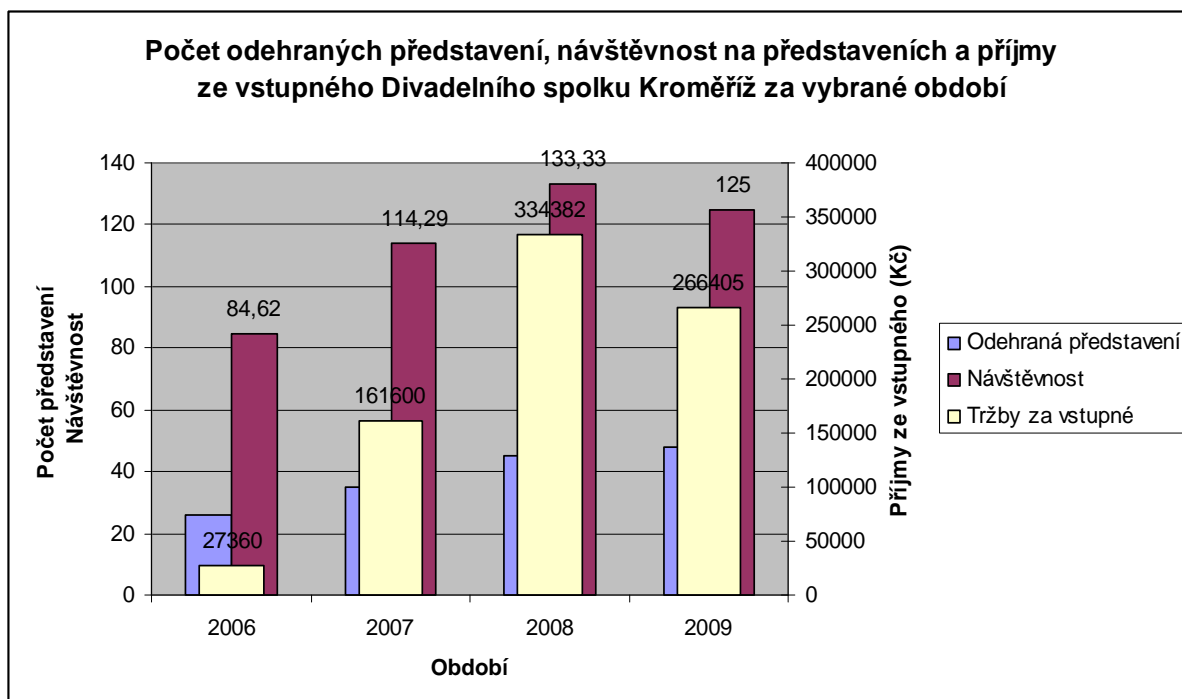
Materiálové náklady představují výroba scén a rekvizit, pořízení DHM, materiály na údržbu, kancelářské potřeby, spotřební materiál atd. Náklady za reprezentaci jsou provoz internetových stránek divadla, výroba a tisk plakátů a další výdaje spojené s prezentací divadla. Náklady za služby zahrnuje technické zajištění představení, náklady za režii her, náklady spojené s divadelním předplatným, platby za autorská práva. Náklady za cestovné

jsou zájezdy, doprava osobními automobily, přeprava kulis. Opravy si divadlo zajišťuje ve vlastní režii za pomoci ochotníků. Zkoušky a představení pro diváky probíhají v budově patřící městu. Divadlo za užívání této budovy nemusí platit nájemné ani za energie.

Počet odehraných představení, návštěvnost a příjmy za představení Divadelního spolku Kroměříž za vybrané období

Počet odehraných představení je jedním ze základních výkonových ukazatelů divadla. Návštěvnost diváků souvisí s kvalitou představení a je určující pro velikost příjmů, které plynou ze vstupného. Cena vstupenky je od 80 do 120 Kč podle druhu představení. Mezi odehraná představení jsou započítány hry, které DSK odehrál na domácí scéně, na festivalech a dále představení odehraná mimo Kroměříž, kam bylo divadlo pozváno. Počet diváků na představeních je závislý podle odehraných představení v domovské scéně, kam na jedno představení přijde až 130 návštěvníků. Na představeních mimo Kroměříž bývá návštěvnost zhruba 100 lidí. Graf č. 3.8 nám zobrazuje meziroční srovnání tržeb, návštěvnosti a počtu odehraných představení.

Graf č. 3.8

Zdroj: Zpracováno autorem na základě interního materiálu Divadelního spolku Kroměříž

Tabulka č. 3.8: Počet odehraných představení a návštěvnost Divadelního spolku Kroměříž (Kč)

	2006	2007	2008	2009
Odehraná představení	26	35	45	48
Počet diváků	2200	4000	6000	6000
Návštěvnost	84,62	114,29	133,33	125
Příjmy ze vstupného	27 360	161 600	334 382	266 405

Zdroj: Zpracováno autorem na základě interního materiálu Divadelního spolku Kroměříž

Z tabulky č. 4 je možné sledovat tendenci ukazatelů Divadla Brod. Za poslední dva roky stihne divadlo odehrát za sezónu čtyřicet pět až čtyřicet osm představení. Návštěvnost za poslední dva roky je průměrně 129,17 diváků na jedno představení, což je 0,44% z celkového počtu obyvatel města Kroměříž.

3.3 Srovnání hospodaření Divadelního spolku Kroměříž a Divadla Brod

Divadelní spolek Kroměříž i Divadlo Brod jsou občanská sdružení, jejichž hospodaření vychází ze stanov divadel a které musí být v souladu s platnými předpisy a zákony České republiky. Obě divadla provádí pouze hlavní hospodářskou činnost. Hospodaření je v rámci hlavní činnosti zaměřeno především na naplňování kulturních potřeb veřejnosti. Hospodaření divadel se řídí jejich rozpočtem. Divadla hospodaří s vlastním majetkem, který vytváří z příjmů z vlastní činnosti a z dalších finančních zdrojů.¹⁹

Finanční zdroje, které divadla získávají a se kterými hospodaří, jsou závislé na hodnocení divadel dle specifických ukazatelů, které vyjadřují užitek, jež divadla přinášejí:²⁰

- předpoklady k činnosti včetně kapacity,
- hospodářské výsledky,
- soběstačnost,
- počet představení,
- návštěvnost,
- velikost vstupného.

¹⁹ Vychází se stanov Divadelního spolku Kroměříž a Divadla Brod

²⁰ HAMERNÍKOVÁ, B.: *Kultura a masmédia v tržních podmínkách*. 1. vyd. Praha: VŠE 1995. s. 70

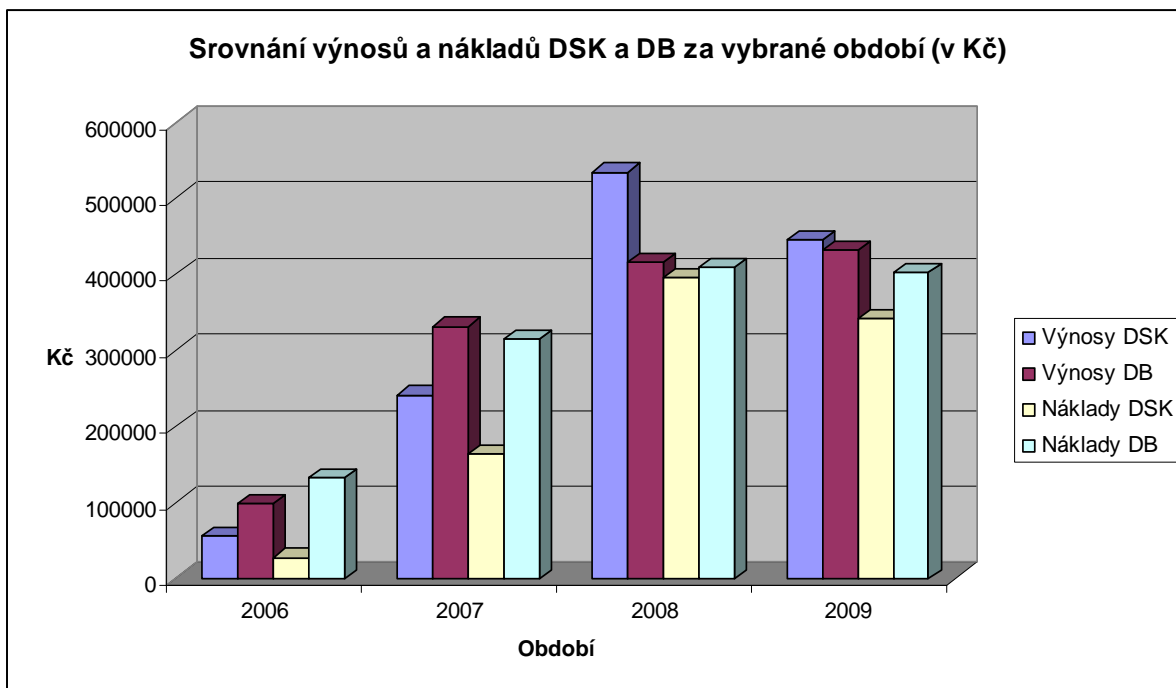
Předpoklady k činnosti včetně kapacity

Základním předpokladem činnosti divadel jsou samotní účinkující. DSK má celkem 28 členů. Sál divadla má kapacitu 140 míst. DB má 17 členů souboru. Kapacita velkého sálu DB je 480 míst. Malý sál, kde se hrají představení pro děti, má kapacitu 80 míst. V Kroměříži a Uherském Brodě jsou divadla známou kulturní institucí s dlouholetou tradicí. Město Kroměříž má 29 024 obyvatel, Uherský Brod má 17 533 obyvatel.

Hospodářské výsledky

V následujícím grafu je uvedeno srovnání celkových výnosů a celkových nákladů Divadelního spolku Kroměříž a Divadla Brod za vybrané období. Rozdíl celkových výnosů a celkových nákladů určuje zisk či ztrátu divadel.

Graf č. 3.9

Zdroj: Zpracováno autorem na základě interního materiálu Divadelního spolku Kroměříž a Divadla Brod

Tabulka č. 3.9: Srovnání výnosů a nákladů DSK a DB za vybrané období (v Kč)

	2006	2007	2008	2009
Výnosy DSK	55 200	241 207	534 501	445 245
Výnosy DB	98 650	331 567	416 218	431 068
Náklady DSK	27 900	163 945	395 150	341 542
Náklady DB	131 755	315 152	408 627	402 652
Zisk/ztráta DSK	+ 27 840	+ 77 262	+ 139 351	+ 103 703
Zisk/ztráta DB	- 33 105	+ 16 415	+ 7 591	+ 28 416

Zdroj: Zpracováno autorem na základě interního materiálu Divadelního spolku Kroměříž a Divadla Brod

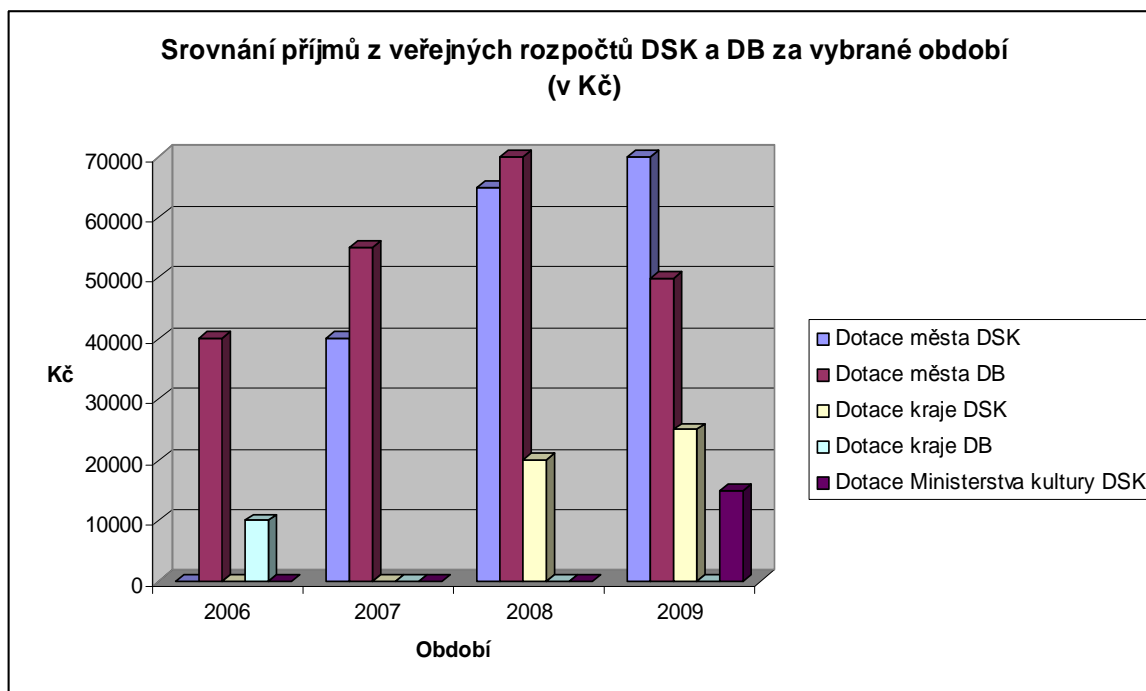
Suma celkových výnosů DSK za čtyři roky dosahuje hodnoty 1 276 153 Kč. V případě DB dosahuje velikosti 1 277 503 Kč. Suma celkových výnosů divadel je za čtyři roky u obou divadel téměř stejná. Součet celkových nákladů DSK za čtyři roky dosahuje velikosti 928 537 Kč. V případě DB je to 1 258 186 Kč. Celkové náklady DB jsou ročně v průměru o 8,88 % větší než u DSK. Příčinou jsou náklady za nájemné a energie, které DB za některá představení vydává.

Ve výnosech divadel jsou zahrnuty finanční prostředky, které divadla získávají ze své hlavní činnosti, z veřejných rozpočtů a ostatních zdrojů, které jsou divadlům poskytovány.

Podíl příjmů z veřejných zdrojů na celkových výnosech DSK a DB

DSK i DB jsou podporovány formou dotací z veřejných prostředků. V grafu č. 3.10 je uveden přehled příspěvků z rozpočtu města, příspěvků z kraje a příspěvků ze státního rozpočtu, které divadla obdržely za vybrané období.

Graf č. 3.10

Zdroj: Zpracováno autorem na základě interního materiálu Divadelního spolku Kroměříž

**Tabulka č. 3.10: Srovnání příjmů z veřejných rozpočtů DSK a DB za vybrané období
(v Kč)**

	2006	2007	2008	2009
Dotace města DSK	0	40 000	65 000	70 000
Dotace města DB	40 000	55 000	70 000	50 000
Dotace kraje DSK	0	0	20 000	25 000
Dotace kraje DB	10 000	0	0	0
Dotace Ministerstva kultury DSK	0	0	0	15 000

Zdroj: Zpracováno autorem na základě interního materiálu Divadelního spolku Kroměříž a Divadla Brod

Poměrem veřejných zdrojů k celkovým výnosům divadla získáme podíl financování divadla z veřejných zdrojů. U DSK vyšla průměrná hodnota za čtyři roky 18,41 %. U DB se průměrně na celkových výnosech za čtyři roky podílejí veřejné rozpočty 17,6 %. Z uvedených výsledků je možno lze zhodnotit, že u obou divadel je poměr financování z veřejných prostředků téměř stejný.

Soběstačnost

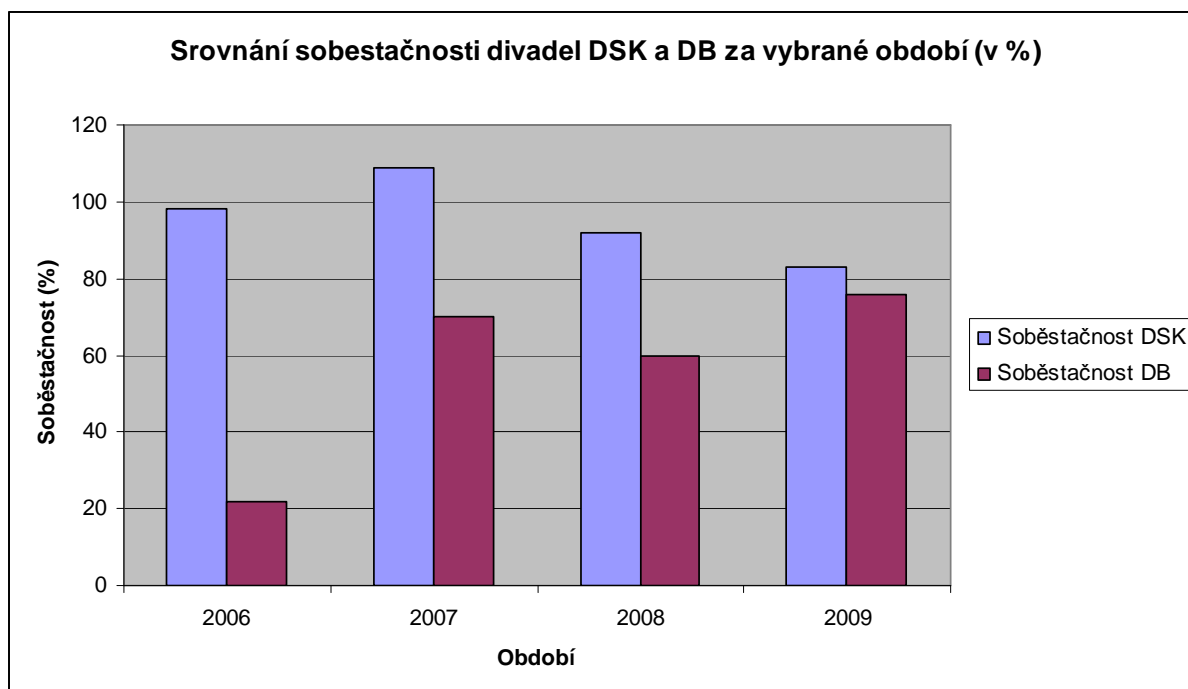
Rozsah podpory divadel z veřejných zdrojů může být různý. Lze propagovat zvýšený podíl veřejných zdrojů, opačným názorem je, aby se na financování divadelní činnosti podílely sama divadla a jejich návštěvníci.

Na soběstačnost divadel působí následující faktory:

- charakter divadelních činností,
- hospodářské výsledky divadla,
- rozpočtová politika veřejných subjektů,
- ochota spotřebitelů utrácet za divadelní statky a služby.

Rozdíl mezi výnosy z hlavní činnosti divadel a jeho celkovými náklady ovlivňuje soběstačnost divadel. Poměrem výnosů z hlavní činnosti divadel k celkovým nákladům divadel získáme pohled na soběstačnost divadel. V grafu č. 3.11 je srovnání soběstačnosti DSK a DB za vybrané období.

Graf č. 3.11

Zdroj: Zpracováno autorem na základě interního materiálu Divadelního spolku Kroměříž a Divadla Brod

Tabulka č. 3.11: Srovnání soběstačnosti divadel DSK a DB za vybrané období

Období	2006	2007	2008	2009
Soběstačnost DSK	98%	109%	92%	83%
Soběstačnost DB	22%	70%	60%	76%

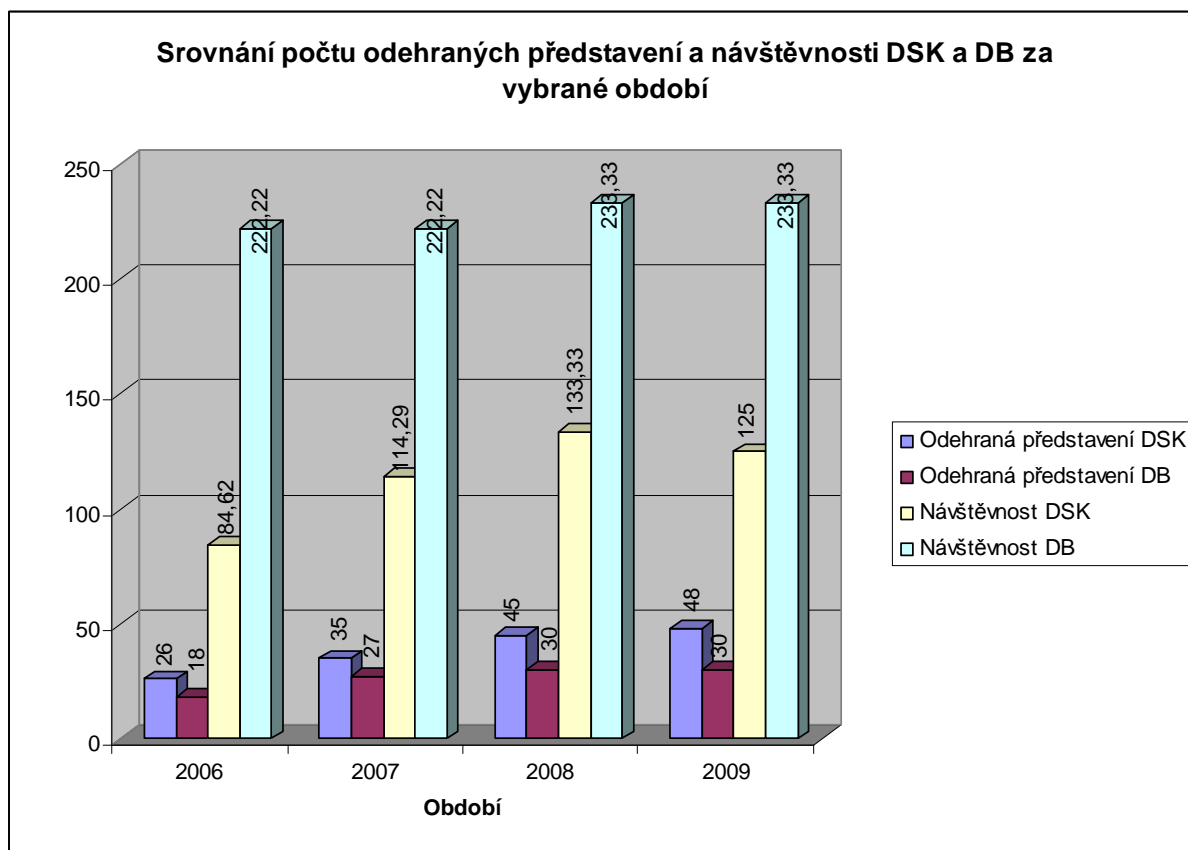
Zdroj: Zpracováno autorem na základě interního materiálu Divadelního spolku Kroměříž a Divadla Brod

Průměrná soběstačnost DSK za čtyři roky je 95,5%. U DB je tato hodnota 57%. Nižší schopnost DB vyjít s prostředky ze své hlavní činnosti je způsobena nižším podílem příjmů z hlavní činnosti, podílejících se na financování divadla, k celkovým nákladům divadla.

Počet představení, návštěvnost a vstupné

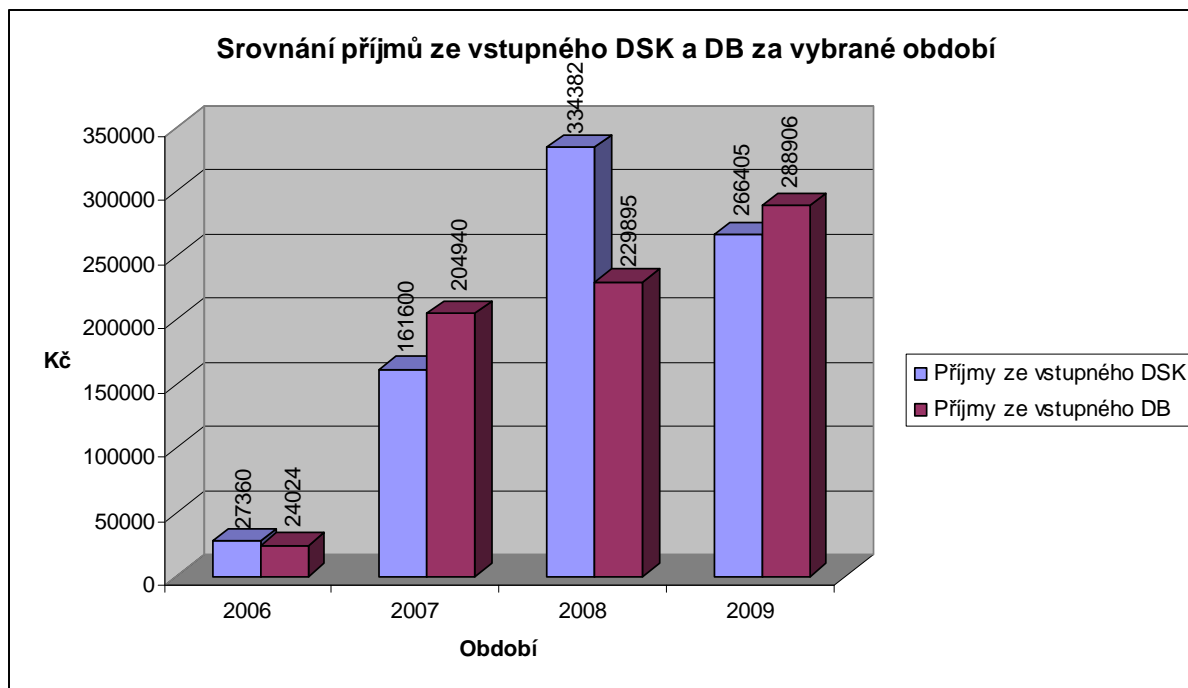
Počet odehraných představení a návštěvnost jsou jedny ze základních výkonových ukazatelů divadla. Hlavním zdrojem příjmů divadla jsou příjmy za představení, které jsou závislé na počtu odehraných představení, návštěvnosti diváků a ceně vstupenky. V grafu č. 3.12 a č. 3.13 je srovnání počtu odehraných představení, návštěvnosti a vstupného DSK a DB.

Graf č. 3.12

Zdroj: Zpracováno autorem na základě interního materiálu Divadelního spolku Kroměříž a Divadla Brod

Graf č. 3.13

Zdroj: Zpracováno autorem na základě interního materiálu Divadelního spolku Kroměříž a Divadla Brod

Tabulka č. 3.12: Srovnání počtu odehraných představení, počtu diváků, návštěvnosti a příjmů ze vstupného Divadelního spolku Kroměříž a Divadla Brod za vybrané období

	2006	2007	2008	2009
Odehraná představení DSK	26	35	45	48
Odehraná představení DB	18	27	30	30
Počet diváků DSK	2200	4000	6000	6000
Počet diváků DB	4000	6000	7000	7000
Návštěvnost DSK	84,62	114,29	133,33	125
Návštěvnost DB	222,22	222,22	233,33	233,33
Příjmy ze vstupného DSK	27 360	161 600	334 382	266 405
Příjmy ze vstupného DB	24 024	204 940	229 895	288 906

Zdroj: Zpracováno autorem na základě interního materiálu Divadelního spolku Kroměříž a Divadla Brod

DSK odehraje v průměru 39 představení za rok, DB odehraje průměrně 26 představení za rok. Více odehraných představení může být kvůli vyššímu počtu členů souboru. Průměrně přijde za rok na představení DSK celkem 4550 diváků. U DB je to 6000 diváků. Průměrná návštěvnost představení DSK je 114,31 diváků, což je 0,44% z celkového počtu obyvatel města Kroměříž. Průměrná návštěvnost DB je 227,78 diváků na jedno představení, což je 1,45% z celkového počtu obyvatel Uherského Brodu. Větší návštěvnost představení DB může být z důvodu větší kapacity sálu DB.

Průměrná cena vstupného je u DSK 100 Kč. U DB je průměrná cena vstupenky 55 Kč. Nižší vstupné u DB je z důvodu toho, že toto divadlo hraje také představení pro děti, kde je cena vstupenky třicet korun.

4 MULTIPLIKAČNÍ EFEKT DOTACÍ DIVADLŮM

Finanční prostředky z veřejných rozpočtů, které byly poskytnuty Divadelnímu spolku Kroměříž a Divadlu Brod, svým působením rozvíjí aktivity divadla, které svou činností a svým působením na své okolí vyvolávají multiplikační efekt. Cílem této kapitoly je zhodnotit tento efekt na jednotlivých subjektech, kteří na divadelní činnosti participují.

4.1 Metodika výzkumu

Hodnocení multiplikačního efektu z finančních prostředků, poskytnutých z veřejných rozpočtů, bylo ověřováno na úrovni divadlo a jeho návštěvníci. Poskytnuté veřejné prostředky dotují cenu vstupenky, která je pak nižší a představení je přístupné pro širokou veřejnost. Návštěvníci divadelních představení zakoupením vstupenky vydávají dodatečné externí výdaje za statky a služby, spojené s návštěvou představení. Díky tomuto multiplikačnímu efektu dochází ke zpětnému finančnímu toku prostředků do veřejných rozpočtů ve formě daní.

Další multiplikační efekt dotací divadlům je zkoumán ve vztahu divadel a jejich dodavatelů. Také u těchto ekonomických subjektů divadla přeneseně ovlivňují velikost odvodů finančních prostředků do veřejných rozpočtů. Divadla svou činností vytvářejí poptávku na zajištění jednotlivých služeb a cizí subjekty získávají zakázkami divadla dodatečný příjem a dochází tak k multiplikaci.

Výzkum zaměřený na úroveň divadlo – návštěvník byl založen na metodě hromadného výzkumu, za pomoci dotazníku, se zachováním anonymity respondentů. Od návštěvníků divadla se získaly informace o jejich výdajích na jednotlivé položky, souvisejících s návštěvou divadla. Pomocí těchto údajů byl vyhodnocen multiplikační efekt. Číselné hodnoty pro tento vztah byly vyhledány či vypočteny z údajů získaných od návštěvníků Divadla Brod a Divadelního spolku Kroměříž. Ukazatele jsou uváděny za divadelní sezónu 2009.

Hodnoty pro vztah divadlo - dodavatelé byly vyhledány a vypočteny z údajů získaných od Divadelního spolku Kroměříž a Divadla Brod.

Postup při výzkumu vztahu divadlo-návštěvník:

1. Dotazník (viz příloha) byl rozeslán návštěvníkům Divadla Brod a Divadelního spolku Kroměříž. V dotazníku bylo nastíněno, proč se tento výzkum koná a co je jeho cílem.

2. Návštěvníci odevzdali odpovědi při některé z dalších návštěv představení v průběhu období od 1.10. 2009 do 31. 12. 2009.
3. Na základě přijatých odpovědí byl proveden zápis do tabulek.
4. K jednotlivým otázkám-výdajům přiřazovali abonenti číselnou hodnotu v Kč. U některých otázek sami návštěvníci divadelních představení přikládali vliv divadla na tyto výdaje. Proto byla do dotazníku přidána část, kde respondenti těmto jednotlivým výdajům určili váhu v procentech, na kolik je tento výdaj je vynakládán kvůli návštěvě divadla. Zjištěné hodnoty pak byly následně vynásobeny danou váhou a byl tak zjištěn čistý výdaj připadající na návštěvu divadla.
5. Pokud odpověď v daném řádku dotazníku chyběla, do tabulky byla zapsána hodnota 0. Stejně tak se s touto hodnotou počítalo, pokud respondent v dotazníku uvedl 0 u otázek přisuzující k určité hodnotě výdaje, procentní hodnotu přisuzující divadlu (např. výdaje na kadeřníka měsíčně, hodnota např. 500, a % přisuzující návštěvě divadla 0).
6. Hodnota 0 byla dále uváděna při odpovědích v části doprava, kdy se jednalo o předplatnou jízdenku MHD, protože se dá předpokládat, že tato jízdenka nebyla pořízena kvůli návštěvě divadla.
7. Tabulky s doplněnými údaji byly dále zpracovány pomocí výpočtů. Byly stanoveny výsledné průměrné hodnoty jednotlivých položek v dotazníku a zahrnutím do vzorce vypočítány výsledné hodnoty multiplikačních efektů.

Dotazník byl rozdán cca osmi stům návštěvníkům, přičemž polovinu dotazníků obdrželi návštěvníci DSK a druhá polovina byla rozdána návštěvníkům DB. Na anketu odpovědělo celkem 744 abonentů, návratnost činila 93%. Ze všech odpovědí, které přišly, odpovědělo cca osmdesát procent abonentů ve věku 30 – 60 let u obou divadel.

Při analýze vztahu divadlo – návštěvník byl sledován externí efekt, tedy dodatečné výdaje, související s návštěvou představení. O výši těchto výdajů rozhoduje sám návštěvník. Pro výpočet výsledného externího efektu byly analyzovány tyto druhy výdajů, související s návštěvou divadla. Dodatečné výdaje, byly hodnoceny zvlášť u návštěvníků DSK a DB.

Výdaje byly rozděleny na:²¹

²¹ HON J., ŠIROKÝ J.: *Divadla jako hospodářské podniky v roce 1999*, Grantová studie. Praha: Ministerstvo kultury, 1999, s. 10.

- externí efekty „přímé“,
- externí efekty „nepřímé“.

Jako **externí efekty „přímé“** jsou klasifikovány externí efekty, jejichž existence je spjata s každou návštěvou divadelního představení a jejichž hodnota je spotřebovávána v jediném okamžiku. Naopak označením **externí efekty „nepřímé“** jsou uváděny výdaje, které přímo nesouvisejí s návštěvou divadelního představení, ale jsou výsledkem působení i jiných faktorů a jejichž hodnota je spotřebovávána postupně. Externí efekty přímé i nepřímé můžeme dále dělit na **nutné a dobrovolné**. Nutné externí výdaje musí návštěvník divadla vynaložit při každé návštěvě divadelního představení, typickým příkladem je výdaj za vstupné. Oproti tomu se výše dobrovolných externích výdajů odvíjí od osobních zvyků jednotlivých návštěvníků, například drink o přestávce, či zakoupení divadelního programu.

Externí efekty „přímé“

Pro potřeby výzkumu byly analyzovány tyto druhy výdajů:

- za vstupné,
- za zakoupení programu,
- za občerstvení,
- za dopravu,
- za hlídání dětí.

Externí efekty „nepřímé“

„Nepřímé“ externí výdaje nejsou s návštěvou divadelního představení tak těsně spjaty, ale návštěva divadla má na ně rovněž vliv. Pro zařazení těchto výdajů mezi externí výdaje návštěvníků je nutné, aby sami návštěvníci divadelních představení přikládali vliv významnosti návštěvy divadla na tyto výdaje. Z tohoto důvodu respondenti těmto jednotlivým výdajům určili váhu v procentech, na kolik je tento výdaj vynakládán kvůli návštěvě divadla. Hodnoty výdajů se následně vynásobily danou váhou procent, a tak byl zjištěn čistý výdaj připadající na návštěvu divadla.

Mezi tyto výdaje můžeme např. zařadit výdaje:

- za kadeřníka,
- za manikúru,
- za dámské šaty,
- za pánský oblek,

- za šperky,
- za suvenýry, CD, plakát atd.

Při výpočtu výsledného „externího efektu“ však nebyly započítány některé výdaje návštěvníka. Výdaje návštěvníků za dopravu nebyly do výpočtu externích výdajů návštěvníka zahrnuty z důvodů rozmanitosti druhů, které mají zcela rozdílný vliv na provozovatele, a návštěvník má možnost volby mezi tím, zda použije dražší dopravu os. automobilem, nebo levnější městskou hromadnou dopravou apod. Dále hodnoty výdajů za oblečení a doplňky, jelikož spotřeba těchto statků je dlouhodobá, a lze těžce určit hodnotu výdaje, připadající na návštěvu divadelního představení. Proto nebyly tyto výdaje do výpočtu multiplikačního efektu zahrnuty.

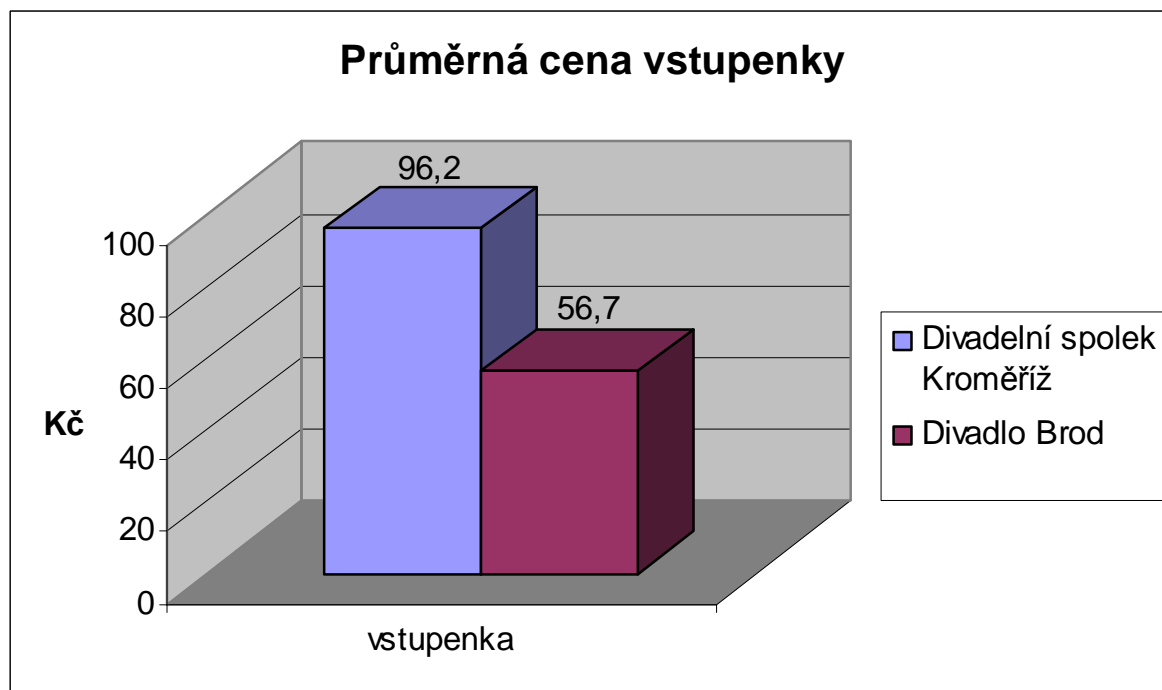
4.2 Výsledky výzkumu

Nejdříve byly zkoumány výdaje návštěvníků divadel, tedy vztah divadlo-návštěvník.

Průměrná cena vstupenky

Cena vstupenky závisí na druhu představení. U DSK se tato cena pohybuje v rozmezí od 80 do 100 Kč. V případě DB je cena za vstupné 30 Kč za představení pro děti a 80 Kč za ostatní představení.

Graf č. 4.1

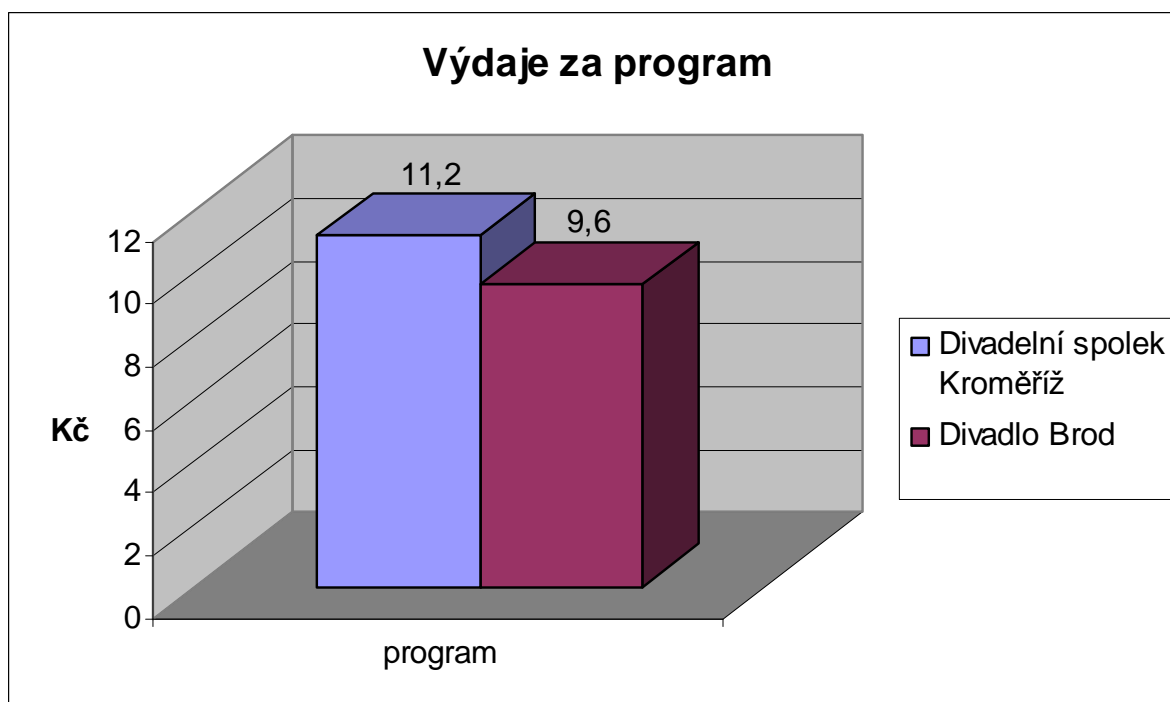

Pramen: Zpracováno autorem na základě dat z empirického výzkumu – odpovědi abonentů

Výdaje na nákup divadelního programu

Cena divadelního programu je závislá na nákladech na tisk divadelního programu, které jsou závislé na kvalitě použitého druhu papíru a větším obsahem programu. Z grafu č. 4.2 lze vyčíst, že výdaje za divadelní program dosahují u DSK průměrnou hodnotu 11,2 Kč a 9,6 u DB.

Graf č. 4.2

Pramen: Zpracováno autorem na základě dat z empirického výzkumu – odpovědi abonentů

Tabulka č. 4.1: Procento návštěvníků divadel vydávajících peníze za program (v %)

Divadlo	Program
Divadelní spolek Kroměříž	33,4
Divadlo Brod	40,6

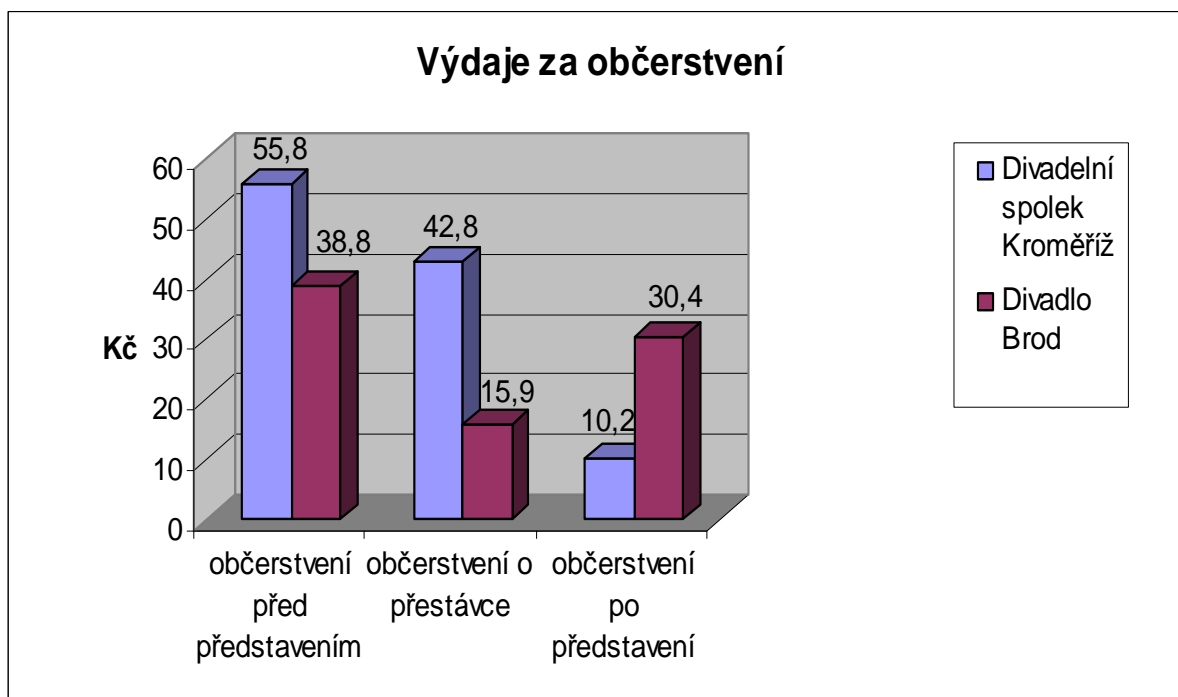
Pramen: Zpracováno autorem na základě dat z empirického výzkumu – odpovědi abonentů

Tabulka č. 4.1 udává procento návštěvníků divadel vydávajících peníze za program. Průměrný návštěvník DSK vydá za divadelní program vyšší částku, avšak tento výdaj uskutečňuje nižší procento osob než je tomu v případě DB. Důvodem může být vyšší cena divadelního programu, který Divadelní spolek Kroměříž vydává.

Výdaje za občerstvení

Do těchto výdajů jsou zahrnuty výdaje, které návštěvníci utrácejí za občerstvení, které je spjato s návštěvou představení. V grafu č. 4.3 je uvedena hodnota celkových výdajů za občerstvení a dále také srovnání výdajů za občerstvení před představením, o přestávce a po představení. Hodnoty občerstvení u DSK jsou: před představením 55,80 o přestávce 42,80 Kč a po představení 10,20 Kč. Celkové výdaje za občerstvení činí 108,80 Kč. Hodnoty DB: před představením 38,80 Kč, o přestávce 15,90 a po představení 30,40 Kč. Celkové výdaje za občerstvení vyšly u DB na 85,10 Kč. Nevyšší hodnotu výsledků u DSK představují výdaje před představením, a to až 55,80 Kč. U výzkumu DB dosahují nejvyšší hodnoty výdajů občerstvení před představením a to 38,80 Kč. Nejvyšší hodnoty výdajů před představením lze přisuzovat večeři před představením.

Graf č. 4.3

Pramen: Zpracováno autorem na základě dat z empirického výzkumu – odpovědi abonentů

Tabulka č. 4.2: Procento návštěvníků divadel vydávajících peníze za občerstvení (v %)

Divadlo	Občerstvení		
	před představením	o přestávce	po představení
Divadelní spolek Kroměříž	49,50	34,10	12
Divadlo Brod	32,30	11,30	36,40

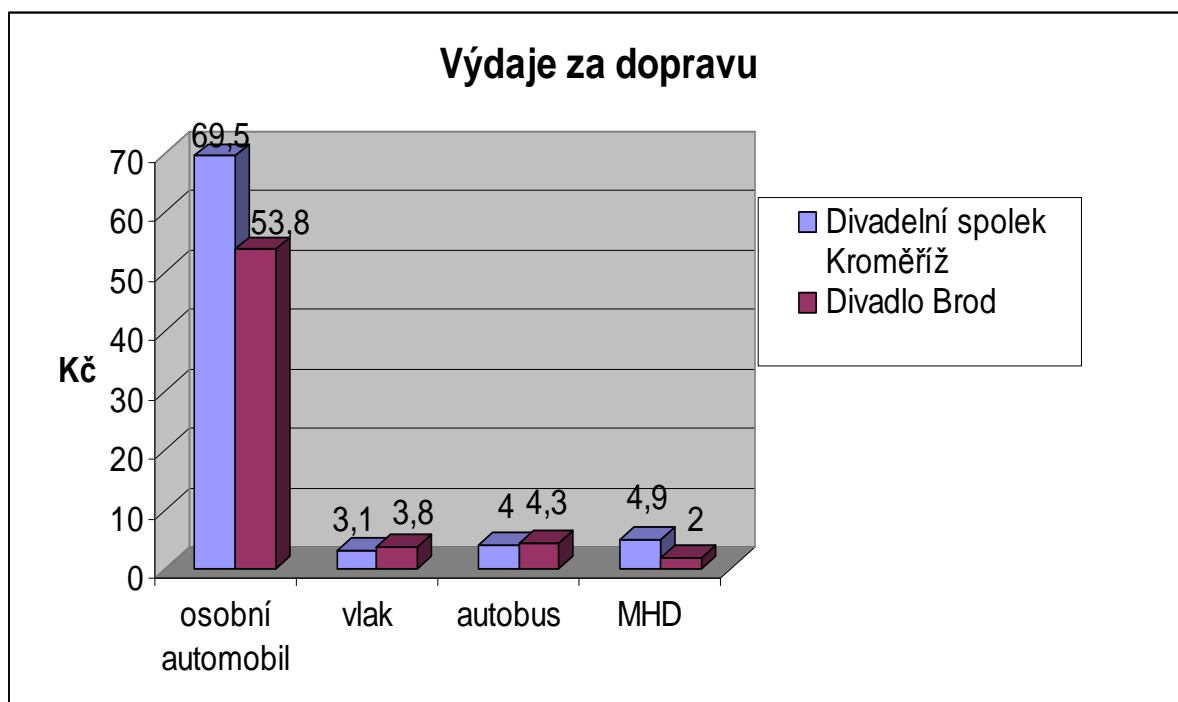
Pramen: Zpracováno autorem na základě dat z empirického výzkumu – odpovědi abonentů

Z tabulky č. 4.2 lze vyčíst, že před představením za občerstvení utratí za občerstvení téměř každý druhý návštěvník DSK, o přestávce si návštěvníci DSK kupují občerstvení o 22,80 % více než návštěvníci DB. Po představení utratí za občerstvení každý třetí návštěvník DB.

Výdaje za dopravu

Výdaje návštěvníků za dopravu nebyly do výpočtu externích výdajů návštěvníka zahrnuty z důvodů rozmanitosti druhů, které mají zcela rozdílný vliv na provozovatele, a návštěvník má možnost volby mezi tím, zda použije dražší dopravu os. autem nebo levnější MHD apod. V grafu jsou pak zobrazeny výdaje návštěvníků DSK a DB za dopravu rozčleněné podle typu dopravy. Nejvyšší výdaj je tvořen za dopravu osobním automobilem: 69,50 Kč v případě DSK a 53,80 Kč v případě DB. Za vlak a autobus vydávají návštěvníci DB oproti DSK více peněz. MHD využívají více návštěvníci DSK. Celkové výdaje za dopravu jsou v případě DSK rovny 81,50 Kč a u DB je tato hodnota 63,90 Kč.

Graf č. 4.4

Pramen: Zpracováno autorem na základě dat z empirického výzkumu – odpovědi abonentů

Tabulka č. 4.3: Procento návštěvníků divadel využívajících jednotlivé druhy dopravy (v %)

Divadlo	Automobil	Vlak	Autobus	MHD
Divadelní spolek Kroměříž	64,70	2,10	3,40	16
Divadlo Brod	41,10	8,60	3,60	5,30

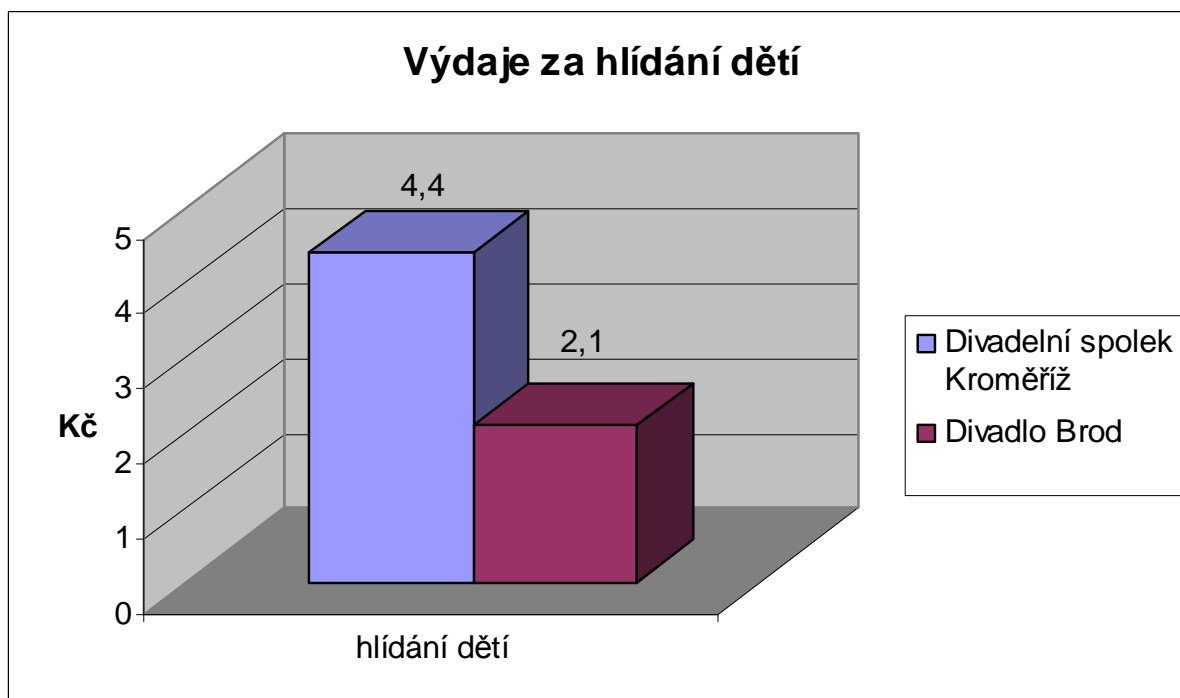
Pramen: Zpracováno autorem na základě dat z empirického výzkumu – odpovědi abonentů

Tabulka č. 4.3 znázorňuje, kolik procent návštěvníků divadla volí konkrétní druh dopravy. Většina návštěvníků DSK jezdí do divadla osobním automobilem a méně než čtvrtina využívá městskou hromadnou dopravu (MHD). Autobus využívá k dopravě do DSK 3,40 % a vlak 2,10% návštěvníků. U DB 41,10 % návštěvníků využívá k dopravě do divadla osobní automobil, 8,60 % návštěvníků využívá ke své dopravě vlak, autobus používá 3,60 % návštěvníků a 5,30 % jezdí do divadla MHD. Uvedené hodnoty procent nedávají dohromady celých 100 %, jelikož někteří návštěvníci chodí do divadla pěšky.

Výdaje za hlídání dětí

Při návštěvě představení vydávají rodiče výdaje za pohlídání svých dětí. Hlídání dětí využívá jen velmi málo návštěvníků. Hodnoty těchto výdajů vyšly průměrně celkem vysoké vzhledem k vyšší zaplacené částce za hlídání. Graf č. 4.5 zobrazuje výdaje za hlídání dětí. Hodnota výdajů vychází u DSK 4,40 Kč, u DB je tato hodnota 2,10 Kč.

Graf č. 4.5

Pramen: Zpracováno autorem na základě dat z empirického výzkumu – odpovědi abonentů

Tabulka č. 4.4: Procento návštěvníků divadel vydávajících peníze za hlídání dětí (v %)

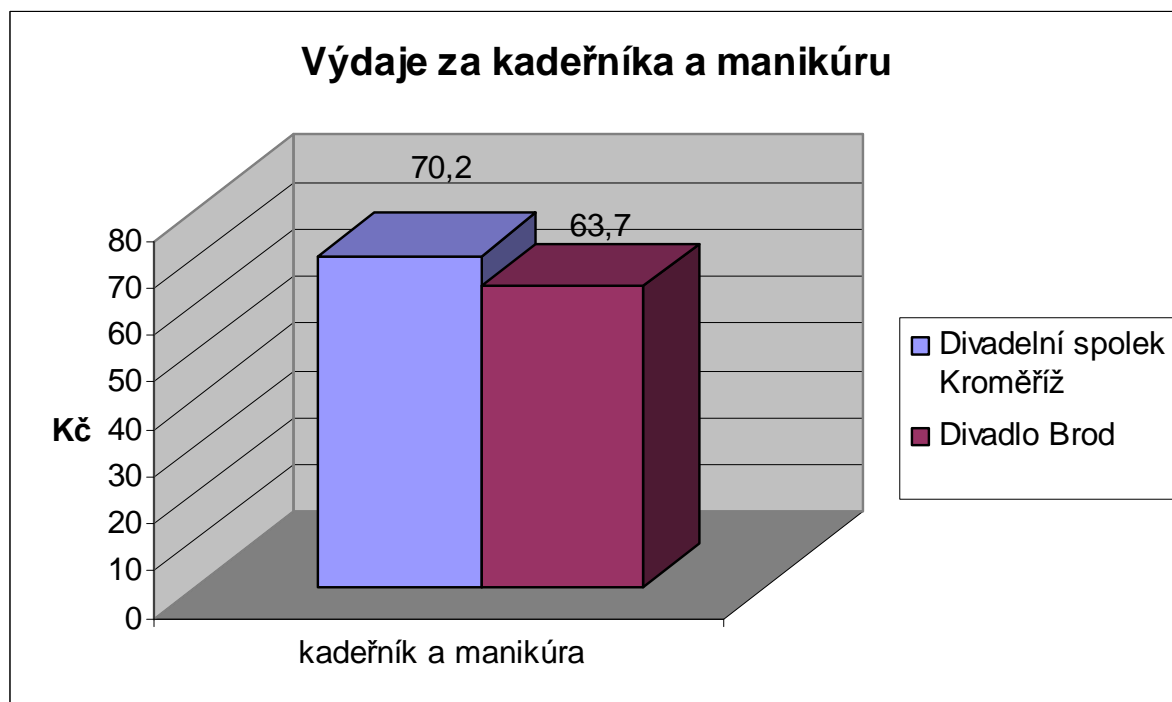
Divadlo	Hlídání dětí
Divadelní spolek Kroměříž	3,50
Divadlo Brod	2,80

Pramen: Zpracováno autorem na základě dat z empirického výzkumu – odpovědi abonentů

Výdaje za kadeřníka a manikúru

Za služby kadeřníků, které návštěvníci při odborném učešání využívají, a za manikúru, vydávají návštěvníci dost vysoké výdaje. Graf č. 4.6 srovnává výdaje návštěvníka divadla za kadeřníka a manikúru. Hodnota těchto výdajů je 70,20 Kč u DSK a u DB je to 63,70 Kč.

Graf č. 4.6

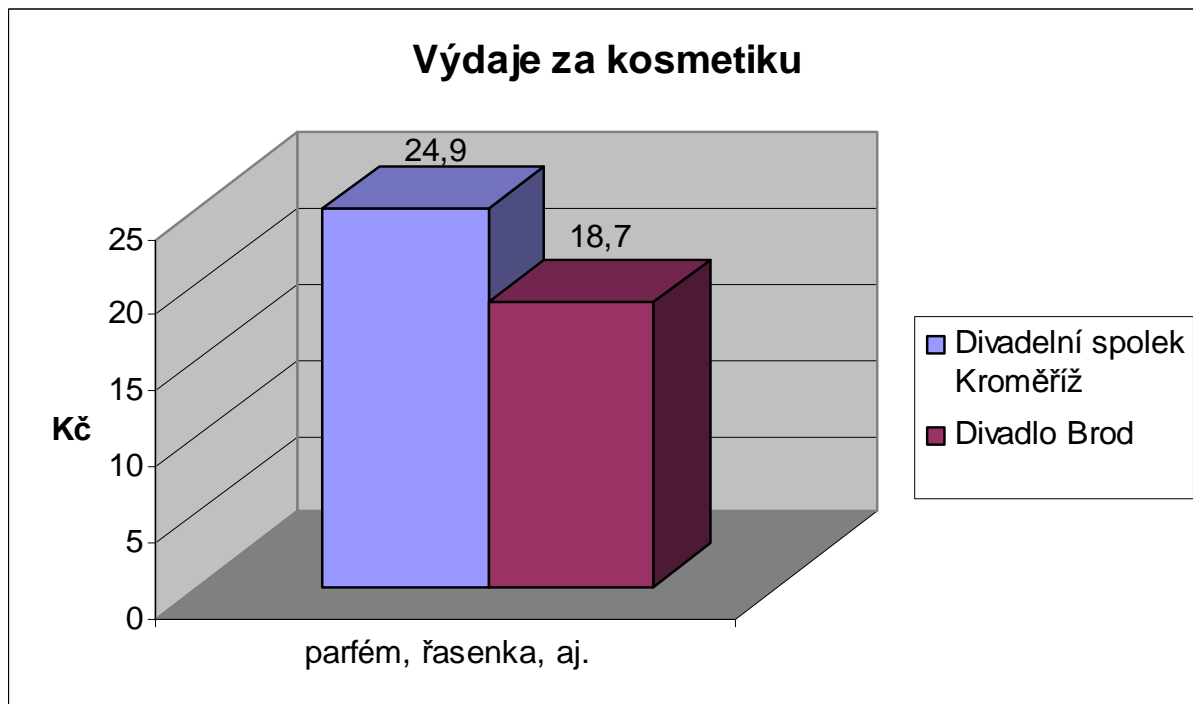

Pramen: Zpracováno autorem na základě dat z empirického výzkumu – odpovědi abonentů

Výdaje za kosmetiku

Z grafu č. 4.7 lze vyčíst, že abonenti DSK při návštěvě divadelního představení vydávají průměrnou částku 24,90 Kč na kosmetiku (například za parfém, řasenku, aj.) U návštěvníků DB vyšla hodnota tohoto výdaje na 17,10 Kč.

Graf č. 4.7

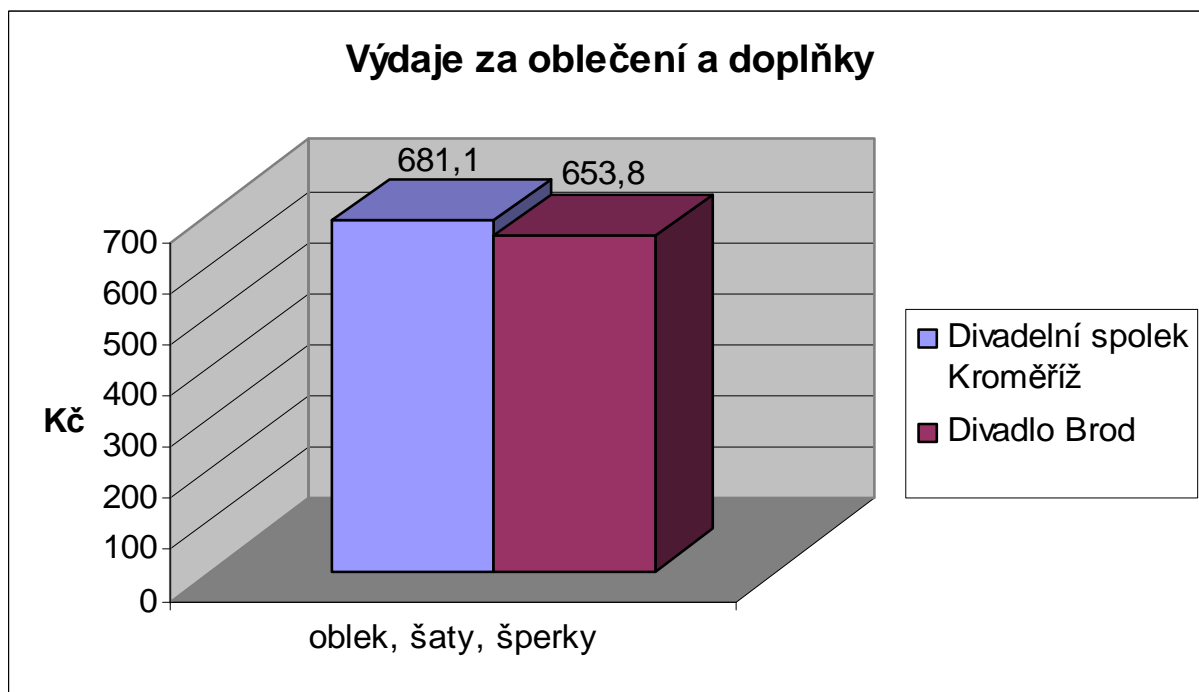

Pramen: Zpracováno autorem na základě dat z empirického výzkumu–odpovědi abonentů

Výdaje za oblečení a doplňky

V grafu č. 4.8 jsou zobrazeny hodnoty výdajů za oblečení a doplňky. Spotřeba těchto statků je dlouhodobá, a lze těžce určit hodnotu výdaje, připadající na návštěvu divadelního představení. Neví se, kolikrát návštěvník navštívil představení v zakoupeném oblečení pro účely představení. Proto nebyly tyto výdaje do výpočtu multiplikačního efektu zahrnuty. Průměrný návštěvník DSK za rok utratí v průměru 2270 Kč za oblečení a doplňky, přičemž divadlu připadá asi třicetiprocentní vliv na výdaj (29,6 %). V případě návštěvníka DB jsou tyto výdaje podstatně nižší, jak je ostatně dobře patrné z grafu. Za oblečení a doplňky vydá ročně návštěvník DSK 1416 Kč, divadlu připisuje třicetiprocentní vliv na výdaj (30,43 %). To znamená, že ročně utratí návštěvník DSK 681 Kč a návštěvník DB 424,8 Kč za oblečení a doplňky.

Graf č. 4.8

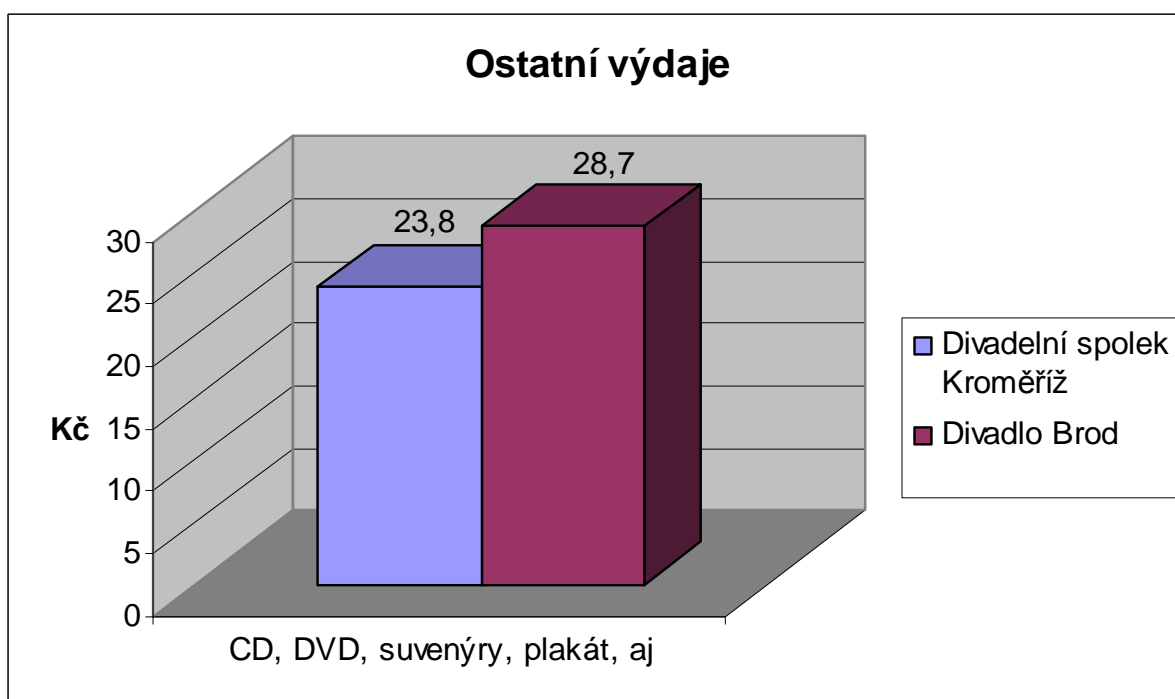

Pramen: Zpracováno autorem na základě dat z empirického výzkumu – odpovědi abonentů

Ostatní výdaje

Ostatní výdaje zahrnují výdaje za CD, DVD, suvenýry, plakát, aj., které si návštěvníci v souvislosti s divadelním představením zakupují. Tyto výdaje uskutečňují diváci DSK i DB. V případě DSK vyšla průměrná hodnota 23,60 Kč a u DB 28,70 Kč. Vyšší výdaje jsou kvůli vysokým cenám CD.

Graf č. 4.9

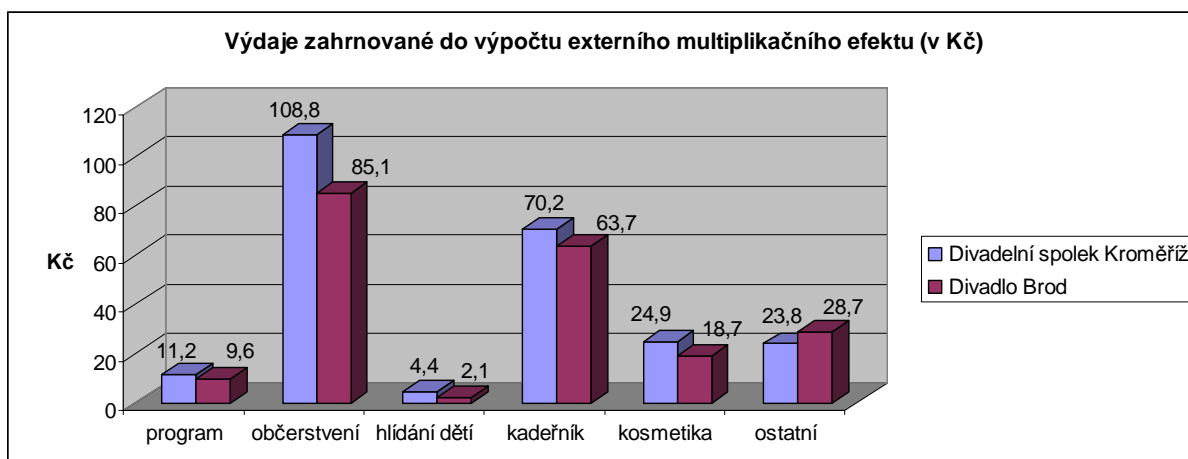

Pramen: Zpracováno autorem na základě dat z empirického výzkumu – odpovědi abonentů

Výdaje zahrnované do výpočtu externího multiplikačního efektu

Graf č. 4.10 zobrazuje srovnání externích výdajů zahrnutých do výpočtu výsledného multiplikačního efektu návštěvníků DSK a DB. Z grafu lze vyčíst, že nejvyšší dodatečnou částku při shlédnutí divadelního představení vydávají návštěvníci obou divadel za občerstvení. V případě DSK je tato dodatečná částka rovna 108,80 Kč, návštěvníci DB vydávají za občerstvení v průměru 85,10 Kč. Nižší hodnoty dodatečných výdajů návštěvníků DB mohou být způsobeny tím, že DB hraje více představení pro děti než je v tomto případě DSK. Nižší věková skupina návštěvníků DB nevydává tak vysoké dodatečné částky, při shlédnutí představení. Vyšší výdaje v kategorii ostatních výdajů jsou v případě DB způsobeny tím, že návštěvníci koupili velké množství hudebních CD.

Graf č. 4.10

Pramen: Zpracováno autorem na základě dat z empirického výzkumu – odpovědi abonentů

V roce 2009 bylo z veřejných rozpočtů na dotacích poskytnuto 110 tis. Kč DSK a 50 tis. Kč DB. Jedním z efektů těchto finančních prostředků bylo, že dotovaly cenu vstupného do divadla, které pak bylo nižší. Díky nižší ceně vstupenky je divadelní představení dostupnější pro širokou veřejnost. V roce 2009 přišlo na představení celkem šest tisíc návštěvníků DSK a sedm tisíc návštěvníků DB. Návštěvníci představení kromě za vstupné vydali další externí výdaje, související s návštěvou představení. Poměrem průměrné ceny vstupenky k dodatečným výdajům vyšla hodnota multiplikace v případě návštěvníků DSK 2,53 a u DB 3,67.

Výsledná hodnota externího efektu je rovna poměru výše uvedených externích výdajů k průměrné ceně vstupenky: $(\text{program} + \text{občerstvení} + \text{hlídání dětí} + \text{kadeřník} + \text{kosmetika} + \text{ostatní}) / \text{průměrná cena vstupenky}$. V případě DSK je tato hodnota rovná 2,53 u DSK a u DB 3,67. Tedy při výdaji 1 Kč v ceně vstupenky, vydá návštěvník

DSK průměrně na externí výdaje 2,53 Kč a návštěvník DB 3,67 Kč. Vyšší hodnota multiplikace v případě DB je způsobena nižší poměrnou částkou za vstupné, kterou návštěvníci vydávají.

Z externích výdajů plynou zpětně do veřejných rozpočtů finanční prostředky ve formě daní. Pro stanovení možných daňových odvodů z externích výdajů byl použit (s vědomím značného zkreslení) jako příjemce těchto přímých externích výdajů živnostník, daňový rezident České republiky, který si uplatňuje výdaje na dosažení, udržení a zajištění příjmů formou paušálu ve výši 50 %. Při takto koncipovaném pohledu by daňový odvod činil minimálně 15 %.²²

Při této koncepci celkový daňový odvod činil **17,92 Kč** v případě DSK a **15,44 Kč** v případě DB. Výpočet je následující:

Základ daně = program + občerstvení + kadeřník + kosmetika + jiné

Daň = základ daně * 0,5 * 0,15

Tyto hodnoty znamenají, že zakoupením jedné vstupenky, při její průměrné ceně a zhlédnutím divadelního představení, které vyvolá externí výdaje, veřejné rozpočty na daních získaly průměrně 17,92 Kč, v případě DSK. V případě DB, zakoupením vstupenky, při její průměrné ceně a zhlédnutím divadelního představení, získají veřejné rozpočty na daních průměrně 15,44 Kč. Vyšší daňové odvody v případě DSK jsou způsobeny vyššími cenami za dodatečné výdaje, související s představením, které návštěvníci DSK zaplatí.

V roce 2009 se u DSK za vstupné vybralo 266 405 Kč. Poměrem objemu dotací z veřejných zdrojů k vybranému vstupnému získáme hodnotu multiplikace veřejných dotací. 1 Kč poskytnutá z veřejných rozpočtů dodatečně multiplikuje 2,42 Kč divadlu díky jeho činnosti. V roce 2009 se u DB za vstupné vybralo 288 906 Kč. Poměrem objemu dotací z veřejných zdrojů k vybranému vstupnému získáme hodnotu multiplikace veřejných dotací. 1 Kč poskytnutá z veřejných rozpočtů dodatečně multiplikuje 5,78 Kč divadlu díky jeho činnosti. Vyšší hodnota multiplikace z veřejných rozpočtů díky své divadelní činnosti je u DB způsobena nižším objemem veřejných dotací, které byly divadlu v tomto roce poskytnuty.

Dotace divadlům má přínosy nejen v podobě hmotných užitků. Podpora divadla přináší také užitky v podobě výchovy lidí ke kulturnímu cítění, divadlo přispívá ke kultivaci a vzdělání, je instrumentem vůči sociální deprivaci atd. Přínosy plynou také

²² Zákon č. 586/92 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů

městu, když divadlo svou činností působí pozitivně na rozvoj cestovního ruchu, který přispívá k jeho rozvoji.

Dále byl výzkum zaměřen na **vztah divadlo-dodavatelé**.

DSK a DB svými požadavky na statky a služby generují příjmy ekonomických subjektů. Dodavatelé těchto služeb, pak ze svých příjmů odvádějí daně. V následující tabulce jsou uvedeny jednotlivé výdaje DSK a DB. Některé výdaje jsou typické právě pro divadla, a pokud se tyto statky a služby pořizují, pak se jedná zpravidla o malé firmy, pro které znamenají divadelní zakázky výrazný zdroj příjmů. U velkých firem mají zakázky divadla na jejich hospodářský výsledek pouze zanedbatelný vliv. Jsou to především dodavatelé elektrické energie, vody, tepla. I zde ovšem působí multiplikační efekt činnosti divadel.

Tabulka č. 4.11: Srovnání výdajů divadel za jednotlivé zakázky (Kč)

	Divadelní spolek Kroměříž	Divadlo Brod
Výdaje za materiál	106 070	86 432
Výdaje na reprezentaci	11 315	57 989
Výdaje za služby	192 970	47 720
Výdaje za cestovné	31 183	33 665
Výdaje za opravy	0	22 902
Výdaje za energie	0	45 230
Jiné výdaje	0	68 328
Celkem	341 538	362 256

Zdroj: Zpracováno autorem na základě interního materiálu Divadelního spolku Kroměříž a Divadla Brod

Zprostředkované daňové odvody dodavatelů jsou vypočítány z výdajů divadel za materiál, reprezentaci, služby, cestovné, opravy, energie a z jiných výdajů. Pro potřeby výpočtu se opět uvažuje, že příjemce těchto částek uplatňuje výdaje paušálem ve výši 50 % a platí nejnižší sazbu daně z příjmů 15 %.

V případě DSK je to konkrétně:

$$(106\,070 + 11\,315 + 192\,970 + 31\,183) * 0,5 * 0,15 = 25\,615,35 \text{ Kč.}$$

V případě DB:

$$(86\,432 + 57\,989 + 47\,720 + 33\,665 + 22\,902 + 45\,230 + 68\,328) * 0,5 * 0,15 = 27\,169,95 \text{ Kč.}$$

Vyšší zprostředkované daňové odvody dodavatelů vyšly u DB z důvodu některých výdajů, které oproti DSK uskutečňuje pouze DB. Jedná se o výdaje za opravy, energie a jiné výdaje.

4.3 Vyhodnocení výzkumu

Tabulka č. 4.12. srovnává výše uvedené hodnoty pro DSK a DB. Na základě těchto hodnot lze hodnotit multiplikační efekty divadel a ověřit stanovenou hypotézu.

Tabulka č. 4.12: Vyhodnocení výzkumu

	Divadelní spolek Kroměříž	Divadlo Brod
Multiplikace výdaje za představení	2,53	3,67
Daňový odvod z externích výdajů	17,92	15,44
Externí vlivy na hospodářství (Kč)	107 520	108 080
Multiplikace veřejných dotací	2,42	5,75
Zprostředkované daňové odvody dodavatelů (Kč)	25 615,35	27 169,95

Zdroj: Zpracováno autorem

Návštěvníci divadla kromě za vstupné vydali další externí výdaje, související s návštěvou představení. Poměr průměrné ceny vstupenky k dodatečným výdajům udává hodnotu multiplikace výdaje za vstupné. Při výdaji 1 Kč za lístek vyšla hodnota multiplikace návštěvníků DSK 2,53 a u DB vyšla 3,67. Vyšší hodnota multiplikace je z důvodu nižší ceny vstupného za představení u DB.

Zakoupení jedné vstupenky, při její průměrné ceně a zhlédnutí divadelního představení vyvolá externí výdaje návštěvníka, z nichž plynou do veřejných rozpočtů finanční prostředky ve formě daní. V případě DSK daňový odvod činil 17,92 Kč, u DB 15,44 Kč. Vyšší daňové odvody v případě DSK jsou způsobeny vyššími výdaji za dodatečné výdaje, související s představením, které návštěvníci DSK zaplatí.

Externí vlivy na hospodářství se dají vyjádřit jako násobek počtu návštěvníků divadla v roce 2009 a odvodu daně živnostníkem z externího efektu výdajů návštěvníků. V případě DSK je to konkrétně 107 520 Kč a u DB 108 080 Kč. Vyšší hodnota DB je způsobena větším počtem návštěvníků.

V roce 2009 se u DSK za vstupné vybralo 266 405 Kč, u DB se za vstupné vybralo 288 906 Kč. Poměrem objemu dotací z veřejných zdrojů k vybranému vstupnému získáme

hodnotu multiplikace veřejných dotací. 1 Kč poskytnutá divadlu z veřejných rozpočtů dodatečně multiplikuje 2,42 Kč u DSK a 5,78 Kč u DB díky jeho činnosti. Vyšší hodnota multiplikace z veřejných rozpočtů díky své divadelní činnosti je u DB způsobena nižším objemem veřejných dotací, které byly divadlu v tomto roce poskytnuty.

DSK a DB svými požadavky na statky a služby generují příjmy ekonomických subjektů. Dodavatelé těchto služeb, pak ze svých příjmů odvádějí daně. Zprostředkované daňové odvody dodavatelů vyšly u DSK 25 615,35 Kč a u DB 27 169,95 Kč. Vyšší zprostředkované daňové odvody dodavatelů vyšly u DB z důvodu některých výdajů, které oproti DSK uskutečňuje pouze DB. Jedná se o výdaje za opravy, energie a jiné výdaje

Na základě výše uvedených dat lze odhadnout multiplikační efekty divadel a zhodnotit hypotézu, že divadlem vyvolané externí vlivy na hospodářství a zprostředkované daňové odvody převyšují dotace. Tuto hypotézu lze převést do následujícího vzorce:

$$\text{Dotace} \leq \text{externí vlivy na hospodářství} + \text{zprostředkované daňové odvody}$$

Dosazením konkrétních hodnot zjistíme, zda tato nerovnost platí (hypotéza potvrzena), nebo neplatí (hypotéza se nepotvrdila).

Externí vlivy na hospodářství se dají vyjádřit jako násobek počtu návštěvníků divadla v roce 2009 a odvodu daně živnostníkem z externího efektu výdajů návštěvníků vypočítaného v rámci analýzy „divadlo - návštěvník“.

Pro DSK je to konkrétně $6\,000 * 17,92 = 107\,520$ Kč.

Pro DB je to konkrétně $7\,000 * 15,44 = 108\,080$ Kč.

Zprostředkované daňové odvody jsou vypočítány z výdajů divadel na materiál, energie, opravy a udržování, cestovné, reprezentaci, služby a z jiných výdajů. Pro potřeby výpočtu opět uvažují, že příjemce těchto částek uplatňuje výdaje paušálem ve výši 50 % a platí nejnižší sazbu daně z příjmů 12 %.

V případě DSK je to konkrétně: $(106\,070 + 11\,315 + 192\,970 + 31\,183) * 0,5 * 0,12 = 25\,615,35$ Kč.

V případě DB: $(86\,432 + 57\,989 + 47\,720 + 33\,665 + 22\,902 + 45\,230 + 68\,328) * 0,5 * 0,12 = 27\,169,95$ Kč.

V roce 2009 Divadelní spolek Kroměříž získal objem z veřejných dotací ve výši 110 tis. Díky externím vlivům na hospodářství a zprostředkovaným daňovým odvodům získaly veřejné rozpočty 128 012,28 Kč. Divadlo Brod získalo v roce 2009 dotaci ve výši 50 tis. Kč z veřejných rozpočtů. V tomto roce získaly veřejné rozpočty díky externím vlivům na hospodářství a zprostředkovaným daňovým odvodům 129 815,36 Kč. Hypotéza diplomové práce, že pokud je divadlo podpořeno z veřejných rozpočtů, nejenže se tato suma neztratí, ale naopak se zhodnocená vrátí zpět, byla potvrzena

5 ZÁVĚR

Nejširší definice kultury zahrnuje tzv. antropologické pojetí, kdy je považována za soubor intelektuálních a citových rysů, charakterizující společnost. Divadla jako kulturní instituce vytvářejí specifické produkty, které jsou spjaty s řadou pozitivních externalit pro své okolí. Z tohoto důvodu by divadla měla být dotována z veřejných rozpočtů. Při poskytování dotací se nejčastěji používá analýza nákladů se zisky a dále se hodnotí užitky. Užitky z divadelní činnosti však bývají obtížně vyčíslitelné. Tato práce se zabývá analýzou obojího. Na základě dotazníku a interních dat divadel, byly získány číselné výsledky a data, vyjadřující vztah divadla k dalším subjektům, participujících na divadelní činnosti. Na základě těchto dat byly hodnoceny multiplikační efekty dotací, poskytnutých divadlům. Díky multiplikačním efektům divadel jsou tyto instituce chápány nejen jako příjemci dotací, ale také jako iniciátoři dalších finančních vztahů v ekonomice.

Teoretická část práce se zabývá vymezením pojmu kultura, pojímá kulturu jako objekt ekonomické analýzy a zabývá se popisem zdrojů podpory divadel. K naplnění cíle práce dochází v její praktické části. Třetí kapitola je věnována popisu divadel, na které je zaměřen výzkum, analýze a následném srovnání jejich hospodaření. Čtvrtá kapitola byla zaměřena na výzkum multiplikačních efektů dotací divadlům. Jsou zde zhodnoceny vztahy, kdy je divadlo nejen producentem ale i odběratelem řady statků a služeb. V poslední části práce je provedeno zhodnocení výsledků z předcházejících kapitol a uvedení možností financování divadel v ČR.

Cílem diplomové práce bylo zhodnotit multiplikační efekt dotací z veřejných rozpočtů poskytnutých Divadelnímu spolku Kroměříž a Divadlu Brod a jejich srovnání z hlediska hospodaření. Tento cíl byl naplněn ve třetí a čtvrté kapitole metodami výzkumu pomocí dotazníkového šetření, interních dat divadel, syntézy a komparace.

V roce 2009 bylo z veřejných rozpočtů na dotacích poskytnuto 110 tis. Kč DSK a 50 tis. Kč DB. Jedním z efektů těchto finančních prostředků bylo, že dotovaly cenu vstupného do divadla, které pak bylo nižší. Díky nižší ceně vstupenky bylo divadelní představení dostupné pro širokou veřejnost. V roce 2009 přišlo na představení celkem šest tisíc návštěvníků DSK a sedm tisíc návštěvníků DB. Návštěvníci představení kromě za vstupné vydali další externí výdaje, související s návštěvou představení. Z těchto výdajů plynuly do veřejných rozpočtů finanční prostředky ve formě daní. Divadla pro svou vlastní činnost vytvářejí požadavky na statky a služby. Těmito požadavky generují příjmy dodavatelů a dodavatelé z těchto příjmů odvádějí daně. Dotace divadlům má přínosy nejen v podobě

hmotných užitků. Podpora divadla přináší také užitky v podobě výchově lidí ke kulturnímu cítění, divadlo přispívá ke kultivaci a vzdělání, je instrumentem vůči sociální deprivaci atd. Přínosy plynou také městu, když divadlo svou činností působí pozitivně na rozvoj cestovního ruchu, který přispívá k jeho rozvoji.

Hypotéza diplomové práce, že pokud je divadlo podpořeno z veřejných rozpočtů, nejenže se tato suma neztratí, ale naopak se zhodnocená vrátí zpět, **byla potvrzena**. V roce 2009 Divadelní spolek Kroměříž získal objem z veřejných dotací ve výši 110 tis. Díky externím vlivům na hospodářství a zprostředkovaným daňovým odvodům získaly veřejné rozpočty 128 012,28 Kč. Divadlo Brod získalo v roce 2009 dotaci ve výši 50 tis. Kč z veřejných rozpočtů. V tomto roce získaly veřejné rozpočty díky externím vlivům na hospodářství a zprostředkovaným daňovým odvodům 129 815,36 Kč.

Co se týká podpory a možností financování divadel v ČR z veřejných zdrojů, neměla by její alokace vycházet jen z hospodářsky měřitelných kritérií. Měly by se hodnotit veškeré užitky, které divadla svému okolí přináší. Tyto užitky bývají obtížně vyčíslitelné a tak se pro jejich hodnocení využívá analýza multiplikačních efektů. Ta zkoumá, že divadla svými vlivy podporují ekonomickou aktivitu svého okolí, kdy prostřednictvím různých forem spolupráce generují další finanční prostředky pro další subjekty. Tím, že divadla podporují také ekonomické subjekty, kteří na divadelní činnosti participují, by měl převládat princip vícezdrojového financování. Vztah veřejných rozpočtů a ostatních zdrojů k divadlům může být různý. Lze propagovat zvýšený podíl těchto zdrojů na financování divadel, opačným názorem může být, aby se na jejich financování maximálně podíleli sami návštěvníci.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Knihy:

- [1] PEKOVÁ, J., PILNÝ, J., JETMAR M.: *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*, 3. aktualizace, Praha: ASPI, 2008. 712 s. ISBN 80-7357-351-5.
- [2] KRBOVÁ J.: *Vybrané obory kultury a masmédií*, 1. vydání Praha: VŠE v Praze, 2002, 139 s. ISBN 80-245-0287-9.
- [3] MOCKOVČIAKOVÁ A. a kolektiv: *Financování kultury z veřejných rozpočtů 2006*, Praha: Národní informační a poradenské středisko pro kulturu, ISBN 978-80-7068-208-1.
- [4] HON J., ŠIROKÝ J.: *Divadla jako hospodářské podniky v roce 1999*, Praha: Ministerstvo kultury 1999, Grantová studie.
- [5] HAMERNÍKOVÁ, B.: *Kultura a masmédiá v tržních podmínkách*. Praha VŠE 1995. s. 4. ISBN 80-85625-5746-8.

Internetové zdroje:

- [6] UNESCO: Všeobecná deklarace UNESCO o kulturní diversitě.[online] 2010. [cit. 12. 2. 2009]. Dostupné na: www.mkr.cz/Vseobecna_deklarace_UNESCO_o_kulturni_diversite_.doc.
- [7] DIVADLO: Teze k multiplikačnímu efektu divadla.[online] 2010. [cit. 22. 11. 2009]. Dostupné na: http://www.divadlo.cz/box/doc/divadelni_systemy/teze%20k.doc.
- [8] MINISTERSTVO KULTURY: Výroční zpráva Ministerstva kultury za rok 2008.[online] 2010 [cit. 14. 2. 2010]. Dostupné na: http://www.mkcr.cz/Mez_f_na_pod.doc.
- [9] EUROPEAN CULTURAL FOUNDATION: European cultural foundation. [online] 2010 [cit. 20. 01. 2010]. Dostupné na: <http://www.eurocult.org>.
- [10] INSTITUT UMĚNÍ: Program culture. [online] 2010 [cit. 25.01. 2010]. Dostupné na: <http://www.institutumeni.cz/index.php?cmd>.
- [11] STRUKTURALNI FONDY: Fondy evropské unie. [online] 2010 [cit. 29.10.2010] Dostupné na: <http://www.strukturalni-fondy.cz/>

Legislativa:

- [13] Zákon č. 586/92 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů [cit. 14.12.2009].

Ostatní zdroje:

[14] ŠVEHLÍK, R., *Ochotnické divadlo v Uherském Brodě*, Bakalářská práce, 2009.

[15] *Stanovy Divadla Brod*. Interní dokument Divadla Brod.

[16] *Stanovy Divadelního spolku Kroměříž*. Interní dokument Divadelního spolku Kroměříž.

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

DSK	Divadelní spolek Kroměříž
DB	Divadlo Brod
CBA	Cost-Benefit Analysis
C&B	Cost&Benefit
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
MFPK	Mezinárodní fond na podporu kultury
ECF	European Cultural Foundation
ERDF	European Regional Development Fund
ESF	European Social Fund
OP	Operační program
FS	Fond soudržnosti
NUTS	Nomenclature of Units for Territorial Statistics
EU	Evropská Unie
MKČR	Ministerstvo kultury České republiky
MFČR	Ministerstvo financí České republiky
DHM	Dlouhodobý hmotný majetek
MHD	Městská hromadná doprava

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Prohlašuji, že

- byl jsem seznámen s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo,
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně ke své vnitřní potřebě diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3),
- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci, budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona,
- bylo sjednáno, že užít své dílo – diplomovou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 30 dubna 2010

.....
Bc. Václav Viceník

Primátora Hájka 826, 688 01 Uherský Brod

SEZNAM PŘÍLOH

PŘÍLOHA 1 DOTAZNÍK – VÝDAJE NÁVŠTĚVNÍKA DIVADLA

Příloha 1

DOTAZNÍK - VÝDAJE NÁVŠTĚVNÍKA DIVADLA

Vážená paní / Vážený pane,

v zájmu zpracování diplomové práce Vás prosím o vyplnění tohoto krátkého dotazníku. Dotazník zkoumá výdaje návštěvníka, které souvisí s návštěvou představení.

Za Vaš čas děkuje Bc. Václav Viceník, student EK F VŠB – TŮO.

1. Výdaje za vstupné – průměrná cena vstupenky Kč

2. Divadelní program – cena programu Kč

3. Výdaje za občerstvení - celkem Kč

- z toho občerstvení před představením Kč

- z toho občerstvení o přestávce Kč

- z toho občerstvení po představení Kč

4. Výdaje za dopravu – celkem Kč

- z toho osobní automobil Kč

- z toho vlak Kč

- z toho autobus Kč

- z toho MHD Kč

5. Výdaje za hlídání dětí Kč

6. Výdaje za kadeřníka, manikúru aj.

- úprava účesu atd. před návštěvou

cena	%
Kč	

divadla

Prosím, uveďte jaký vliv na tuto částku přikládáte návštěvě divadla (0 – 100%).

7. Výdaje za kosmetiku

- parfém, rtěnka,

cena	%
Kč	

řasenka atd.

Prosím, uveďte jaký vliv na tuto částku přikládáte návštěvě divadla (0 – 100%).

8. Výdaje za oblečení a doplňky

- koupě či ušití obleku, šatů,

- koupě bižuterie, šperků atd.

cena	%
Kč	
Kč	

sukně atd.

Prosím, uveďte jaký vliv na tuto částku přikládáte návštěvě divadla (0 – 100%).

9. Další výdaje související s představením Kč

- CD, suvenýry, trička, hrníček, plakát atd.

10. Jiné

cena	%
Kč	

výdaje